

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Press Unit
Unité de la Presse

Zestawienie – Zdrowie

Wrzesień 2024 roku
Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału
i nie ma charakteru wyczerpującego

Zdrowie

Zob. także zestawienia na temat [„Leki na bazie konopi”](#), [„COVID-19 kryzys zdrowotny”](#), [„Pozbawienie wolności i zdrowie psychiczne”](#), [„Osoby starsze i Europejska Konwencja Praw Człowieka”](#), [„Eutanazja i Europejska Konwencja Praw Człowieka”](#), [„Strajk głodowy w więzieniach”](#), [„Osoby niepełnosprawne i Europejska Konwencja Praw Człowieka”](#), [„Prawa więźniów do ochrony zdrowia”](#) i [„Prawa Reprodukcyjne”](#).

Dostęp do eksperymentalnego leczenia lub leków

Hristozov i Inni przeciwko Bułgarii

13 listopada 2012 roku

Dziesięciu skarżących, chorych na raka pacjentów, zaskarżyli, że odmówiono im dostępu do niezatwierdzonego, eksperymentalnego leku przeciwnowotworowego. Bułgarskie prawo określa, że takie pozwolenie mogłoby być wydane jedynie, kiedy kwestionowany lek został zatwierdzony w innym kraju. Chociaż lek został dozwolony do „indywidualnego stosowania”, nigdzie nie został on oficjalnie zatwierdzony. W związku z tym, władze bułgarskie odmówiły pozwolenia.

Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#). Biorąc pod uwagę, że przedmiotowe ograniczenie dotyczyło prawa pacjentów do poszanowania życia prywatnego, chronionego na mocy Artykułu 8 Konwencji, Trybunał zaobserwował tendencję wśród krajów europejskich do dopuszczenia, w wyjątkowych warunkach, do użycia niezatwierdzonego leku. Trybunał uznał jednak, że ten konsensus nie wynika z utrwalonych zasad w prawie tych krajów, ani też nie został oparty na uregulowanych przepisach prawa tych państw, ani nie określa w sposób precyzyjny, jak należy uregulować wykorzystanie takich produktów. Trybunał orzekł ponadto, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) oraz **brak naruszenia Artykułu 3** (zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji w niniejszej sprawie.

Durisotto przeciwko Włochom

6 maja 2014 roku (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa dotyczy odmowy włoskich sądów wydania zgody na poddanie córki skarżącej terapii skoncentrowanej na empatii (eksperymentalne leczenie znane, jako metoda „Wytrzymałości”) w leczeniu jej zwyrodnieniowej choroby mózgu. Terapia była w trakcie badań klinicznych i na podstawie dekretu ustawodawczego została poddana restrykcyjnym kryteriom dostępu. Skarżący zarzucał w szczególności, że przedmiotowy dekret ustawodawczy wprowadził rozróżnienie w dostępie do opieki pomiędzy osobami, które już rozpoczęły leczenie przed wejściem w życie dekretu, a tymi, którzy - podobnie jak jego córka - nie znajdowali się w takiej sytuacji.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (w sposób oczywisty nieuzasadnioną) na podstawie Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) oraz na podstawie Artykułu 14 (zakaz dyskryminacji) w powiązaniu z Artykułem 8 Konwencji. Z jednej strony, zauważając w szczególności, że komitet naukowy powołany przez włoskie Ministerstwo Zdrowia wydał negatywną opinię na temat spornej metody terapeutycznej i że w związku z tym wartość naukowa terapii nie została ustalona, stwierdzono, że ingerencja w prawo do poszanowania życia prywatnego córki skarżącego, wyrażająca się

odmową przyznania opieki medycznej, może być uznana za konieczną w demokratycznym społeczeństwie. Z drugiej strony, nawet zakładając, że córka skarżącego znajdowała się w porównywalnej sytuacji do osób, które otrzymały specjalne zezwolenie sądowe na poddanie się leczeniu, Trybunał nie mógł stwierdzić, że odmowa na udzielenie jej pozwolenia była dyskryminująca. Tak, więc w szczególności zakaz dostępu do omawianej terapii dążył do realizacji uprawnionego celu ochrony zdrowia i był do niego proporcjonalny. Co więcej, orzeczenie sądu włoskiego zostało wystarczająco uzasadnione i nie było arbitralne. Wreszcie, wartość terapeutyczna metody „Wytrzymałości” nie została dotychczas udowodniona naukowo.

Dostęp do prywatnej dokumentacji medycznej

K.H. i Inni przeciwko Słowacji (skarga nr 32881/04)

28 kwiecień 2009 roku

Skarżące, osiem kobiet romskiego pochodzenia, nie mogły zajść w ciążę po leczeniu na oddziale ginekologicznym w dwóch różnych szpitalach, podejrzewały więc, że w czasie pobytu w tych szpitalach zostały wysterylizowane. Skarżące zaskarżyły, że nie mogły uzyskać kserokopii dokumentacji medycznej.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, gdyż odmówiono skarżącym wykonania kserokopii ich dokumentacji medycznej. Trybunał stwierdził, że mimo wprowadzenia potem zmian legislacyjnych zgodnych z Konwencją, stało się to za późno dla skarżących.

Rzekome zaniedbanie zapewnienia odpowiedniej opieki medycznej

Center of Legal Resources w imieniu Valentin Câmpeanu przeciwko Rumunii

17 lipca 2014 roku (Wielka Izba)

Skargę wniosła organizacja pozarządowa (NGO), w imieniu Valentin Câmpeanu, który zmarł w 2004 roku w wieku 18 lat w szpitalu psychiatrycznym. Porzucony przy narodzinach i umieszczony w sierocińcu, będąc dzieckiem został zdiagnozowany, jako osoba seropozytywna oraz cierpiąca na poważne upośledzenie psychiczne.

Trybunał stwierdził, że w wyjątkowych okolicznościach sprawy i mając na uwadze poważny charakter zarzutów, NGO mogło występować, jako przedstawiciel Valentin Câmpeanu, mimo iż sama organizacja nie była ofiarą zarzucanych naruszeń Konwencji.

W niniejszej sprawie Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji, zarówno w materialnym jak i proceduralnym aspekcie. Stwierdził w szczególności, że Valentin Câmpeanu został umieszczony w placówkach medycznych, które nie były wyposażone w sposób zapewniający mu odpowiednią opiekę dostosowaną do jego stanu zdrowia, a także, że był przeniesiony z jednej jednostki do drugiej bez właściwej diagnozy, oraz że władze nie zapewniły mu odpowiedniego leczenia z zastosowaniem leków przeciwretrowirusowych. Władze świadome trudnej sytuacji – braku w personelu, niewystarczające racje żywieniowe i brak ogrzewania – w szpitalu psychiatrycznym, gdzie został umieszczony, w nieracjonalny sposób naraziły jego życie na niebezpieczeństwo. Trybunał stwierdził również naruszenie **Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji **w powiązaniu z Artykułem 2**, biorąc pod uwagę, że Państwo rumuńskie nie zapewniło właściwych mechanizmów zadośćuczynienia ludziom upośledzonym psychicznie, twierdzących, że są ofiarami naruszenia Artykułu 2.

W końcu, na mocy **Artykułu 46** (moc obowiązująca oraz wykonanie wyroków) Konwencji, stwierdzając, że naruszenia Konwencji w sprawie Valentin Câmpeanu odzwierciedlały szerszy problem, Trybunał zalecił Rumunii podjęcie niezbędnych środków generalnych, aby zapewnić, że osoby upośledzone psychicznie będą reprezentowane w podobnej sytuacji w sposób niezależny, umożliwiając im złożenie skarg odnośnie ich zdrowia i leczenia przez niezależne podmioty.

Zob. także: Centre for Legal Resources w imieniu Miorita Malacu i Innych przeciwko Rumunii, decyzja (skreślona) z dnia 27 września 2016 roku.

Transfuzje krwi przeprowadzone na osobie bez jej zgody

Pindo Mulla przeciwko Hiszpanii

17 września 2024 roku (Wielka Izba)

Niniejsza sprawa dotyczyła transfuzji krwi dokonywanych na skarżącej – będącej Świadkiem Jehowy - w trakcie operacji ratowania życia, pomimo sprzeciwu skarżącej na bycie poddawanej jakiegokolwiek rodzajowi transfuzji krwi. Skarżąca zarzucała, że pomimo faktu, iż jej sprzeciw wobec niektórych metod leczenia był według niej jasno ustalony w wielu oficjalnych dokumentach, to zostały one zignorowane przez władze krajowe.

Trybunał orzekł, iż w stosunku do skarżącej **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) **interpretowanego w świetle Artykułu 9** (Wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji. Ustalił w szczególności, iż decyzja o kontynuowaniu leczenia była wynikiem procesu, który pomijał niezbędne informacje dotyczące dokumentacji życzeń skarżącej, które zostały przez nią wielokrotnie spisane w różnych formach. Ponieważ ani skarżąca, ani ktokolwiek z nią powiązany, nie zostali poinformowani o decyzji podjętej przez sędziego dyżurnego, autoryzującej wszelkie leczenie, nie było możliwości naprawienia tej pomyłki. Zarówno ten błąd jak i kwestia zdolności skarżącej do podjęcia decyzji nie zostały zaadresowane w adekwatny sposób w ciągu późniejszych czynności. System krajowy nie zareagował odpowiednio na jej skargę jakoby jej życzenia zostały niesłusznie zignorowane.

Testy kliniczne nowych leków

Traskunova przeciwko Rosji¹

30 sierpnia 2022 roku

Sprawa ta dotyczyła śmierci córki skarżącej, gdy ta uczestniczyła w serii testów klinicznych nowego leku na schizofrenię, a mianowicie asenapiny. Wynikające z tego dochodzenie wykazało, iż córka skarżącej zapadła w śpiączkę i zmarła na skutek niewykrytej choroby serca, zaognionej dodatkowo przez eksperymentalny lek. Skarżąca bezskutecznie usiłowała wszcząć postępowania dyscyplinarne przeciwko odpowiedzialnym osobom, oraz postępowanie karne w sprawie śmierci jej córki. Podnosiła iż lekarze narazili życie jej córki na niebezpieczeństwo przez ich zaniedbania co do dokonania kompleksowych badań przed przyjęciem jej na testy; co do monitorowania jej stanu zdrowia i w końcu co do przerwania testów niezwłocznie po wystąpieniu skutków ubocznych.

Trybunał orzekł, iż w niniejszej sprawie **nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (Prawo do życia) Konwencji, wskazując że Państwo nie spełniło swoich obowiązków materialnych i formalnych płynących z Artykułu 2. W szczególności, Trybunał zaznaczył, iż Państwo nie zapewniło skutecznego wdrożenia i funkcjonowania mechanizmów prawnych nastawionych na ochronę prawa do życia córki skarżącej - osoby cierpiącej na zaburzenia psychiczne, a więc osoby wrażliwej - w kontekście testów klinicznych eksperymentalnych produktów leczniczych, oraz że nie zagwarantowało odpowiedniej reakcji systemu sądownictwa wobec skarżącej w tej sprawie.

Skarga dotycząca wysokości odszkodowania za szkodę wyrządzoną zdrowiu

Otgon przeciwko Republice Mołdawii

25 października 2016 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła skargi skarżącej dotyczącej wysokości odszkodowania (równowartość 648 euro) przyznanego jej przez sądy po tym, jak wypijała zakażoną wodę z

¹ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Europejskiej Konwencji Praw Człowieka ("Konwencji").

kranu. W rezultacie, skarżąca spędziła dwa tygodnie w szpitalu z powodu czerwonki (dysenterii).

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, stwierdzając, że mimo iż krajowe sądy ustaliły odpowiedzialność i przyznały odszkodowanie w postępowaniu wszczętym przeciwko państwowemu dostawcy mediów lokalnych, przyznana kwota była niewystarczająca dla stopnia szkody wyrządzonej zdrowiu skarżącej.

Obowiązkowe szczepienia dziecięce

Vavříčka i Inni przeciwko Republice Czeskiej

8 kwietnia 2021 roku (Wielka Izba)

Niniejsza sprawa dotyczyła czeskiej ustawy o szczepieniach obowiązkowych² oraz jej konsekwencjach dla skarżących, którzy się jej nie poddali. Na pierwszego ze skarżących została nałożona kara grzywny za niewypełnienie obowiązku szczepienia wobec jego dwójki dzieci. Pozostałym skarżącym odmówiono przyjęcia ich dzieci do żłobka z tego samego powodu. Skarżący zarzucili w szczególności, iż wyciągnięte wobec nich konsekwencje niepoddania się przez nich ustawowemu obowiązkowi szczepień stały w sprzeczności z ich prawem do poszanowania ich życia prywatnego.

Trybunał orzekł, iż w sprawie **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając iż środki zaskarżane przez skarżących, ujmowane w kontekście systemu krajowego, były rozsądnie proporcjonalne wobec uzasadnionych celów, do których dążyło Państwo poprzez obowiązek szczepień (ochrony przed chorobami stanowiącymi poważne zagrożenie dla życia). Trybunał wyjaśnił, iż ostatecznie kwestią wymagającą ustalenia nie było czy inny, mniej nakazowy środek mógł zostać przyjęty, tak jak zrobiono to w innych Państwach europejskich. W rzeczywistości, rozstrzygnięcia wymagała kwestia czy w wyniku osiągnięcia określonego poziomu równowagi, władze Czech nie przekroczyły swojego szerokiego marginesu uznania w tym zakresie. Trybunał stwierdził, iż zaskarżane środki mogły zostać uznane za "konieczne w społeczeństwie demokratycznym". Trybunał zaznaczył, w szczególności, iż obowiązek szczepień był w Czechach silnie popierany przez autorytety lekarskie. Można powiedzieć, iż była to odpowiedź władz krajowych na społeczną potrzebę ochrony zdrowia indywidualnego i publicznego przed wspomnianymi chorobami oraz przeciwdziałanie wobec jakiegokolwiek trendowi spadkowemu w ilościach szczepień wśród dzieci. Wyrok podkreślał również, iż we wszelkich decyzjach dotyczących dzieci, absolutnie najważniejsze musi być ich dobro. W odniesieniu do immunizacji, celem musiało być, aby każde dziecko było chronione przed poważnymi chorobami, poprzez szczepienia bądź odporność grupową. Czeska polityka zdrowotna mogła więc zostać uznana za odpowiadającą najlepszemu interesowi dzieci będących jej podmiotami. Dalej Trybunał zauważył, iż obowiązek szczepienia dotyczył dziewięciu chorób, przeciwko którym szczepienia były przez społeczność naukową uznane za skuteczne i bezpieczne, podobnie jak dziesiąta szczepionka, administrowana dzieciom ze szczególnymi wskazaniami zdrowotnymi.

Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne

De Kok przeciwko Niderlandom

26 kwietnia 2022 roku (decyzja o dopuszczalności)

Skarżący skarżył się na obowiązek zakupu podstawowego ubezpieczenia zdrowotnego w Niderlandach, jak i konsekwencjach niedopełnienia przez niego tego obowiązku. Oświadczył w szczególności, iż wolałby płacić jedynie za leki homeopatyczne zamiast dzielić

² W Republice Czeskiej panuje powszechny obowiązek szczepienia dzieci przeciwko dziewięciu chorobom, dobrze znanym w dorobku sztuki lekarskiej. Nie można fizycznie zmusić nikogo do wypełnienia tego obowiązku. Rodzice, którzy nie dopełnią obowiązku bez podania istotnego powodu mogą zostać ukarani grzywną. Niezaszczepione dzieci nie są przyjmowane do żłobków (z wyjątkiem tych, których zaszczepienie nie było możliwe z powodów zdrowotnych).

wspólny ciężar kosztów konwencjonalnych środków leczniczych, oferowanych przez podstawowe ubezpieczenie. Skarżył, iż został zmuszony do zakupu podstawowego ubezpieczenia zdrowotnego sprzecznego z jego wierzeniami, z możliwością niepodjęcia ubezpieczenia tylko przez osoby moralnie przeciwne wszelkim formom ubezpieczenia, co nie zachodziło w jego przypadku. Oświadczył również, iż obowiązek ten naruszał jego prawo do wolnego dysponowania swoim majątkiem.

Trybunał uznał skargę **z Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji **za niedopuszczalną**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną. Uznał w szczególności, iż w zakresie w jakim przepis ten był możliwy do zastosowania - a więc operując na podstawie tego, że należy założyć, iż zarówno obowiązek zakupu podstawowego ubezpieczenia ciążyący na skarżącym, jak i zakupienie takiego ubezpieczenia w jego imieniu, stanowiło ingerencję w jego prawo do życia prywatnego - decyzja o której mowa była umocowana w prawie i służyła uzasadnionemu celowi zapewnienia dostępu do odpowiednich środków leczniczych i zapobieżenia okoliczności braku ubezpieczenia wśród ludzi, w celu zapewnienia ochrony życia i ochrony praw innych osób. Trybunał stwierdził, iż obowiązek był odpowiedzią Niderlandów na istotną potrzebę społeczną zapewnienia przystępnej cenowo opieki zdrowotnej poprzez solidarność wspólnotową, oraz podkreślił szeroki zakres oceny, którą Państwa miały w tej kwestii. Dalej zaznaczył również, iż skarżącemu ani nie odmówiono, ani nie został zmuszony do podjęcia jakiegokolwiek leczenia, oraz że mógł zdecydować się na dodatkowe ubezpieczenie, które obejmowało środki homeopatyczne. Trybunał uznał skargę **z Artykułu 9** (Wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji **za również niedopuszczalną**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną, ze względu na to, iż skarga ta nie była wystarczająco trafna, poważna, spójna i istotna aby mieścić się w zakresie Artykułu 9. Na koniec, Trybunał uznał **za niedopuszczalną** skargę **z Artykułu 1** (Ochrona własności) **Protokołu 1** do Konwencji. Ustalił, iż biorąc pod uwagę zasadę solidarności, koszt składki ubezpieczenia zdrowotnego, możliwości zakupu dodatkowego ubezpieczenia obejmującego leki homeopatyczne oraz możliwość składania wniosków o pomoc socjalną przez osoby o skromnych dochodach (*zorgtoeslag*), wskazana ingerencja była proporcjonalna do uzasadnionego celu, do którego dążyło Państwo.

Poufność danych osobowych dotyczących zdrowia

Panteleyenko przeciwko Ukrainie

29 czerwca 2006 roku

Skarżący skarżył się w szczególności na ujawnienie na rozprawie sądowej poufnych informacji dotyczących jego stanu psychicznego i leczenia psychiatrycznego.

Trybunał stwierdził, że uzyskanie od szpitala psychiatrycznego poufnych informacji dotyczących stanu psychicznego skarżącego i właściwego leczenia medycznego oraz ujawnienia ich na rozprawie stanowiło ingerencję w prawo skarżącego do poszanowania jego życia prywatnego. Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, biorąc pod uwagę w szczególności, że sporne szczegóły nie były w stanie wpłynąć na wynik sporu, że wniosek sądu pierwszej instancji o informacje był zbędny, ponieważ informacje te nie były „ważne dla dochodzenia, postępowania przygotowawczego lub procesu”, a zatem były niezgodne z prawem w rozumieniu Ustawy o pomocy psychiatrycznej z 2000 roku.

L.L. przeciwko Francji (nr 7508/02)

10 października 2006 roku

Skarżący zaskarżył w szczególności przedłożenie oraz wykorzystanie przez sądy dokumentów z jego dokumentacji medycznej, w kontekście postępowania rozwodowego, bez jego zgody i bez powołania w tym celu biegłego lekarza.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że ingerencja w życie prywatne skarżącego nie było uzasadnione z uwagi na fundamentalne znaczenie ochrony danych osobowych. Zauważył w szczególności, że jedynie na zasadzie pomocniczości, iż francuskie sądy odniosły się do zaskarżonego orzeczenia lekarskiego na poparcie swoich orzeczeń, a zatem okazało się, że bez niego mogłyby dojść do tego samego wniosku. Trybunał

stwierdził ponadto, że prawo krajowe nie zapewnia wystarczających zabezpieczeń w odniesieniu do wykorzystywania, w tego rodzaju postępowaniach, danych dotyczących życia prywatnego stron, a tym samym uzasadniając tym bardziej potrzebę ścisłej kontroli, co do konieczności takich środków.

Armonas przeciwko Litwie i Biriuk przeciwko Litwie

25 listopada 2008 roku

W styczniu 2001 roku największy dziennik Litwy opublikował artykuł na pierwszej stronie dotyczący zagrożenia AIDS w odległej części Litwy. Cytowano personel medyczny z centrum ds. AIDS oraz szpitala, jakoby potwierdzali, że skarżący byli nosicielami wirusa HIV. Napisano również, że druga skarżąca, określana, jako „notorycznie rozwiązła”, posiada dwoje nieślubnych dzieci z pierwszym skarżącym. Skarżący zarzucili w szczególności, że chociaż sądy krajowe orzekły, że ich prawo do prywatności zostało poważnie naruszone, otrzymali znikome odszkodowania.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji ze względu na niski pułap odszkodowań przyznanych skarżącym. Szczególnie zaniepokojony faktem, że według gazety informacja o chorobie skarżących została potwierdzona przez personel medyczny, Trybunał zauważył, iż kluczowym jest, aby prawo krajowe chroniło poufność pacjenta i zniechęcało do wszelkich upublicznień danych osobowych, zwłaszcza mając na uwadze negatywny wpływ takich ujawnień na chęć innych do poddania się dobrowolnym testom w kierunku wirusa HIV oraz do poszukiwania odpowiedniego leczenia.

Avilkina i Inni przeciwko Rosji³

6 czerwca 2013 roku

Skarżącymi w niniejszej sprawie byli organizacją religijną, Centrum Administracyjnym Świadców Jehowy w Rosji i trzema Świadcami Jehowy. Skarżyli się w szczególności na ujawnienie ich dokumentacji medycznej rosyjskim organom ścigania po odmowie poddaniu się transfuzji krwi podczas pobytu w szpitalach publicznych. W związku z dochodzeniem w sprawie zgodności z prawem działalności skarżącej organizacji, organy ścigania poleciły wszystkim szpitalom w Sankt Petersburgu, aby zgłosiły odmowy transfuzji krwi Świadców Jehowy.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (sprzeczny *ratione personae*) w odniesieniu do skarżącej organizacji religijnej, a w odniesieniu do jednego z trzech pozostałych skarżących, jako, że żadne ujawnienie jej akt medycznych nie miało miejsca i nie było przedmiotem sporu między stronami. Trybunał orzekł ponadto, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do dwóch pozostałych skarżących. Trybunał stwierdził w szczególności, że nie było pilnej potrzeby społecznej ujawnienia poufnych informacji medycznych na ich temat. Ponadto środki zastosowane przez prokuratora w prowadzeniu dochodzenia, obejmujące ujawnienie poufnych informacji bez uprzedniego ostrzeżenia lub możliwości zgłoszenia sprzeciwu, nie musiały być tak uciążliwe dla wnioskodawców. W związku z tym władze nie podjęły żadnych wysiłków, aby zachować sprawiedliwą równowagę między prawem skarżących do poszanowania ich życia prywatnego z jednej strony, a celem prokuratora by ochronić zdrowie publiczne z drugiej.

L.H. przeciwko Łotwie (nr 52019/07)

29 kwiecień 2014 roku

Skarżąca twierdziła, że gromadzenie jej danych medycznych przez agencję państwową bez jej zgody naruszyło jej prawo do poszanowania życia prywatnego.

Trybunał przypomniał znaczenie ochrony danych medycznych dla korzystania przez osobę z prawa do poszanowania życia prywatnego. Orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w sprawie skarżącego, stwierdzając, że obowiązujące prawo nie wskazało z wystarczającą jasnością zakresu uznania przyznanego właściwym władzom i sposobu jego wykonywania.

³ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

Zob. także: [Radu przeciwko Republice Mołdawii](#), wyrok z dnia 15 kwietnia 2014 roku; [Y.Y. przeciwko Rosji \(nr 40378/06\)](#), wyrok z dnia 23 lutego 2016 roku⁴.

[Konovalova przeciwko Rosji](#)⁵

9 października 2014 roku

Skarżąca zwróciła się ze skargą na nieuprawnioną obecność studentów medycyny podczas narodzin jej dziecka, twierdząc, że nie wyraziła pisemnej zgody na obserwację i była ledwie przytomna, gdy powiedziano jej o takich ustaleniach.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził w szczególności, że właściwe ustawodawstwo krajowe obowiązujące w chwili urodzenia dziecka skarżącej – w 1999 roku - nie zawierało żadnych gwarancji ochrony praw do prywatności pacjentów. Ta poważna usterka została pogorszona przez szpitalną procedurę uzyskania zgody pacjentów na udział w klinicznym programie nauczania podczas ich leczenia. W szczególności, broszura szpitalna informująca skarżącą o jej ewentualnym zaangażowaniu w program nauczania była niejasna i kwestia ta była zasadniczo przedstawiona jej w taki sposób, aby zasugerować, że nie miała ona innego wyjścia.

[P.T. przeciwko Republice Mołdawii \(skarga nr 1122/12\)](#)

26 maja 2020 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła obwieszczenia statusu osoby zarażonej HIV w certyfikacie zwalniającym skarżącego z służby wojskowej. Skarżący zarzucał, że musiał okazywać ten certyfikat gdy składał wniosek o odnowienie dowodu osobistego w 2011 roku, oraz w innych okolicznościach, takich jak gdy składał podanie o pracę.

Trybunał orzekł, iż nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając iż obwieszczenie statusu osoby zarażonej HIV w certyfikacie zwalniającym ze służby wojskowej naruszało prawo skarżącego do prywatności. Zaznaczył w szczególności, iż Rząd Mołdawii nie określił do którego "uzasadnionego celu" Artykułu 8 Konwencji dążył poprzez ujawnienie choroby skarżącego. Ponadto, nie wyjaśnił on dlaczego niezbędnym było zawarcie wrażliwych informacji o skarżącym w certyfikacie, którego okazanie mogło być wymagane przy wielu sytuacjach, w których stan jego zdrowia nie był istotny. W sprawie skarżącego Trybunał uznał, iż tak poważna ingerencja w prawa skarżącego była nieproporcjonalna.

Zob. także, między innymi:

[Mockutė przeciwko Litwie](#)

27 lutego 2018 roku

Postępowania dyscyplinarne przeciwko pracownikom służby zdrowia

[Diennet przeciwko Francji](#)

26 września 1995 roku

Skarżący, francuski lekarz, został wykreślony z rejonowego rejestru lekarzy ze względu na wykroczenie zawodowe po tym, jak przyznał, że doradzał na odległość swoim pacjentom, chcącym stracić na wadze. Skarżący nigdy nie spotkał się ze swoimi pacjentami, nie kontrolował czy też dostosowywał zaleconego leczenia, a podczas jego częstych nieobecności, pacjentów konsultował personel jego recepcji. Skarżący zarzucał, że zawodowe organy dyscyplinarne nie były bezstronne podczas podejmowania decyzji w jego sprawie oraz że przesłuchania przed nimi nie były jawne.

Trybunał stwierdził **naruszenie Artykułu 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji, gdyż przesłuchania nie były jawne, oraz **brak naruszenia** Artykułu 6 ust. 1 w odniesieniu do zarzutu, że organy dyscyplinarne nie były bezstronne.

⁴ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

⁵ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

Defalque przeciwko Belgii

20 kwietnia 2006 roku

Z zawodu lekarz, skarżący został oskarżony przez innego lekarza o przeprowadzenie niepotrzebnych zabiegów. W 1996 roku nakazano mu zwrot niektórych kwot zapłaconych przez Rządowy Instytut Ubezpieczeń Chorobowych i Inwalidzkich i zakazano mu stosowania systemu płatności bezpośrednich przez pięć lat. Skarżący w szczególności skarżył się na długość i nierzetelność postępowania przeciwko niemu.

Trybunał uznał skargę skarżącego za **niedopuszczalną**, dotyczącą domniemanej nierzetelności omawianego postępowania. Stwierdził ponadto, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji ze względu na długość postępowania.

Gubler przeciwko Francji

27 lipca 2006 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła postępowań dyscyplinarnych prowadzonych przez Francuską Krajową Izbę Lekarską (*Ordre des médecins*) przeciwko skarżącemu, który był prywatnym lekarzem prezydenta François Mitterranda, w sprawie ujawnienia informacji objętych tajemnicą zawodową, wydawania fałszywych zaświadczeń lekarskich i zaszkodzenia reputacji zawodu. Skarżący został następnie skreślony z rejestru. Zarzucił w szczególności, że Krajowa Izba Lekarska (*Ordre*) nie była niezależna i bezstronna. Twierdził, że w jego sprawie była ona zarówno sędzią, jak i stroną, ponieważ była skarżącym w pierwszej instancji, a następnie działała, jako organ odwoławczy, co oznacza, iż jako organ dyscyplinarny wymaganym było, aby rozstrzygała na swój własny wniosek.

Trybunał orzekł, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że zwyczajni członkowie sekcji dyscyplinarnej wycofali się z posiedzenia, na którym Krajowa Izba Lekarska (*Ordre*) postanowiła wnieść skargę przeciwko skarżącemu, zanim Rada nawet uznała zasadność rozpoczęcia takich postępowań. Wykazało to, że członkowie sekcji dyscyplinarnej, zwłaszcza ci, którzy byli członkami składu orzekającego w sprawie skargi wniesionej przeciwko skarżącemu, nie byli zaangażowani w decyzję Krajowej Rady, by złożyć tę skargę.

Dyskryminacja ze względu na zdrowie

Kivutin przeciwko Rosji⁶

10 marca 2011 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła odmowy władz rosyjskich przyznania skarżącemu, obywatelowi Uzbekistanu, pozwolenia na pobyt, ponieważ był zarażony wirusem HIV. Skarżący zarzucił, że decyzja ta była nieproporcjonalna w stosunku do uprawnionego celu ochrony zdrowia publicznego i zakłóciła jego prawo do życia z rodziną.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w powiązaniu z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Przyznając, że zaskarżony środek dążył do realizacji uprawnionego celu ochrony zdrowia publicznego, Trybunał zauważył w szczególności, że biegli w dziedzinie zdrowia i organy międzynarodowe zgodzili się, iż ograniczenia w podróżowaniu osób żyjących z HIV nie mogą być uzasadnione względami zdrowia publicznego. W niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę przynależność skarżącego do grupy szczególnie wrażliwej, brak rozsądnego i obiektywnego uzasadnienia oraz indywidualnej oceny, Trybunał stwierdził, że Rząd rosyjski przekroczył swój wąski margines oceny, a skarżący był ofiarą dyskryminacji ze względu na swój stan zdrowia.

Novruk i Inni przeciwko Rosji⁷

16 marca 2016 roku

Wszyscy trzej skarżący chcieli uzyskać pozwolenia na pobyt w Rosji. Aby ukończyć aplikację, musieli poddać się badaniu lekarskiemu, które objęło obowiązkowy test na

⁶ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

⁷ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

zakażenie wirusem HIV. Po pozytywnym wyniku testu na obecność wirusa HIV, władze migracyjne odrzuciły ich wnioski, odwołując się do ustawy o cudzoziemcach, która uniemożliwia obcokrajowcom zarażonym wirusem HIV uzyskanie pozwolenia na pobyt. Skarżący zarzucali w szczególności, że byli dyskryminowani, ponieważ byli nosicielami wirusa HIV.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) w związku z Artykułem 8 (prawo do życia prywatnego i rodziny) Konwencji. Sąd zauważył w szczególności, że przepisy mające na celu zapobieganie przenoszeniu HIV, które zostały użyte w niniejszej sprawie w celu wykluczenia wnioskodawców z wjazdu lub pobytu, opierały się na nieuzasadnionym założeniu, że dopuszczają się niebezpiecznych zachowań, bez przeprowadzania bilansowania indywidualnej oceny w każdym przypadku. Biorąc pod uwagę przytłaczający konsensus europejski i międzynarodowy, ukierunkowany na zniesienie wszelkich zaległych ograniczeń dotyczących wjazdu, pobytu i zamieszkania osób żyjących z HIV, które stanowią grupę szczególnie wrażliwą, Trybunał stwierdził, że Rosja nie posunęła się do istotnych powodów ani żadnego obiektywnego uzasadnienia dla ich odmiennego traktowania ze względów zdrowotnych. Skarżący byli zatem ofiarami dyskryminacji ze względu na ich stan zdrowia.

Zob. także: **[Ibroqimov przeciwko Rosji](#)**, wyrok (Komitet) z dnia 15 maja 2018 roku.

Wydalenie chorych

D. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 30240/96)

2 maja 1997 roku

Skarżący, pochodzący z Saint Kitts (Karaiby) po przybyciu do Zjednoczonego Królestwa został aresztowany za posiadanie kokainy oraz skazany na sześć lat pozbawienia wolności. Odkryto, że skarżący był chory na AIDS. Przed jego wypuszczeniem, wydano nakaz deportacji do Saint Kitts. Skarżący stwierdził, że jego deportacja zmniejszyłaby jego przewidywany okres życia, gdyż leczenie otrzymane w Zjednoczonym Królestwie nie było dostępne w Saint Kitts.

Trybunał podkreślił, że cudzoziemcy, którzy odbyli karę więzienia i wobec których wydano nakaz wydalenia, co do zasady, nie mogli rościć żadnego prawa do pozostania na terytorium Państwa Konwencji, aby korzystać dalej z medycznej, społecznej bądź też innej formy pomocy udzielanej przez Państwo wydalaające w trakcie ich pobytu w zakładzie karnym. Niemniej jednak, okoliczności sprawy skarżącego były dosyć wyjątkowe. Ze względu na fakt, że jego choroba była w zaawansowanym stadium oraz był zależny od otrzymywanego leczenia, istniało poważne zagrożenie, iż niekorzystne warunki życia w Saint Kitts zmniejszyłyby jego przewidywany okres życia i naraziłyby na ogromne cierpienie. Jego **deportacja byłaby, zatem naruszeniem Artykułu 3** (zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji.

N. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 26565/05)

27 maja 2008 roku (Wielka Izba)

Skarżącą, obywatelkę Ugandy, przyjęto do szpitala kilka dni po tym, jak przybyła do Zjednoczonego Królestwa, ponieważ była poważnie chora i cierpiała z powodu chorób związanych z AIDS. Jej wniosek o azyl został odrzucony. Skarżąca twierdziła, że gdyby miała wrócić do Ugandy, zostałaby poddana niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu, gdyż nie byłaby w stanie uzyskać tam wymaganego leczenia.

Trybunał zauważył, że władze Zjednoczonego Królestwa zapewniły skarżącej leczenie medyczne przez dziewięć lat, kiedy jej wniosek oraz roszczenia były rozpatrywane przez sądy krajowe oraz Trybunał. Konwencja nie nałożyła obowiązku na Państwa-Strony, aby uwzględnić różnice w leczeniu medycznym w Państwach niebędących stronami Konwencji przez zapewnienie darmowej i nieograniczonej opieki medycznej wszystkim cudzoziemcom nieposiadającym prawa do pobytu w ramach ich jurysdykcji. Z tego względu, Zjednoczone Królestwo nie miało obowiązku dalszego zapewnienia leczenia medycznego skarżącej. **Jeśli, byłaby wydalona do Ugandy, nie nastąpiłoby naruszenie Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji.

Zob. także: **[Yoh-Ekale Mwanje przeciwko Belgii](#)**, wyrok z dnia 20 grudnia 2011 roku.

S.J. przeciwko Belgii (nr 70055/10)

19 marca 2015 roku (Wielka Izba)

Skarżąca, obywatelka Nigerii zarażona wirusem HIV, twierdziła w szczególności, że istniały poważne i uzasadnione podstawy, aby sądzić, że gdyby została ona zawrócona do Nigerii, stanęłaby w obliczu rzeczywistego ryzyka poddania nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu, ze względu na fakt, że złożona terapia przeciw-retrowirusowa, która gwarantowała jej przeżycie, nie jest ani osiągalna, ani dostępna w Nigerii. Podnosi ona również, że brak leczenia spowodowałby jej przedwczesną śmierć w szczególnie nieludzkich warunkach, zważywszy na obecność jej trójki małych dzieci.

Trybunał **skreślił** skargę z **listy spraw** (zgodnie z Artykułem 37 Konwencji), biorąc pod uwagę warunki polubownego załatwienia sprawy, które zostały osiągnięte między rządem belgijskim a skarżącą, oraz ustalenia dotyczące zapewnienia zgodności z podjętymi zobowiązaniami biorąc pod uwagę fakt, że skarżącej i jej dzieciom zostały wydane zezwolenia pobytowe na czas nieokreślony. We wniosku o polubowne załatwienie sprawy otrzymanym przez Trybunał od rządu belgijskiego w sierpniu 2014 roku, ten ostatni podkreślił w szczególności silne względy humanitarne przemawiające za uregulowaniem statusu pobytu skarżącej i jej dzieci.

Paposhvili przeciwko Belgii

13 grudnia 2016 roku (Wielka Izba)

Sprawa ta dotyczyła nakazu deportacji skarżącego do Gruzji, wydanego wraz z zakazem ponownego wjazdu do Belgii. Skarżący, który cierpiał na szereg poważnych schorzeń, w tym przewlekłą białaczkę limfatyczną i gruźlicę, twierdził w szczególności, że wykazano istotne powody, aby sądzić, że gdyby został wydalony do Gruzji, stanąłby tam w obliczu realnego ryzyka nieludzkiego i poniżającego traktowanie i przedwczesnej śmierci. Skarżył się również, że jego przenosiny do Gruzji, zarządzane wraz z dziesięcioletnim zakazem ponownego wjazdu do Belgii, spowodowałyby jego separację od rodziny, która otrzymała zezwolenie na pobyt w Belgii i stanowiła jego jedyne źródło moralnego wsparcia. Skarżący zmarł w czerwcu 2016 roku. Jego żona i jej troje dzieci dochodzili następnie przed Trybunałem w niniejszej sprawie.

Trybunał orzekł, że nastąpiłoby **naruszenie Artykułu 3** (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji, **gdyby skarżący został wydalony** do Gruzji bez oceny władz belgijskich w sprawie ryzyka, z jakim borykał się on w świetle informacji dotyczących jego stanu zdrowia i istnienia odpowiedniego leczenia w Gruzji oraz **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, jeżeli zostałby wydalony do Gruzji bez oceny władz belgijskich odnośnie wpływu wydalenia na jego prawo do poszanowania życia rodzinnego w związku z jego stanem zdrowia. Trybunał zauważył w szczególności, że sytuacja medyczna skarżącego, który był dotknięty bardzo poważną chorobą i którego stan był zagrażający życiu, nie została zbadana przez władze belgijskie w kontekście jego wniosków o uregulowanie jego statusu pobytu. Podobnie władze nie zbadały stopnia, w jakim skarżący był zależny od swojej rodziny w wyniku pogorszenia się jego stanu zdrowia. Trybunał stwierdził, że wobec braku oceny ryzyka stojącego przed skarżącym wykonanej przez władze krajowe, w świetle informacji dotyczących jego stanu zdrowia i istnienia odpowiedniego leczenia w Gruzji, informacje dostępne tym władzom były niewystarczające, aby doszli do wniosku, że skarżący, jeśli zostanie wydalony do Gruzji, nie poniósłby rzeczywistego i konkretnego ryzyka związanego z leczeniem sprzecznym z Artykułem 3 Konwencji. Trybunał stwierdził również, że od władz krajowych zależało przeprowadzenie oceny wpływu wydalenia na życie rodzinne skarżącego w świetle jego stanu zdrowia. Aby zachować zgodność z Artykułem 8 Konwencji, władze byłyby zobowiązane do zbadania, czy w świetle szczególnej sytuacji skarżącego w czasie wydalenia, można by w uzasadniony sposób oczekiwać, że rodzina również przeniesie się do Gruzji, a jeśli nie, to czy przestrzeganie prawa skarżącego do poszanowania jego życia rodzinnego wymagało przyznania mu prawa do pobytu w Belgii na pozostały czas życia.

Savran przeciwko Danii

7 grudnia 2021 roku (Wielka Izba)

Skarżący, obywatel Turcji, przebywał w Danii przez większość swojego życia. Po tym jak został skazany za kwalifikowaną napaść dokonaną razem z kilkoma innymi ludźmi, która doprowadziła do śmierci ofiary, skarżącego w 2008 roku umieszczono na czas nieokreślony w strzeżonym skrzydle ośrodka dla umysłowo chorych. W późniejszym czasie zdecydowano o jego wydaleniu z dożywotnim zakazem powrotu. Skarżący został deportowany w 2015 roku. Zarzucał on, iż ze względu na stan jego zdrowia psychicznego, wydalenie go na teren Turcji naruszało jego prawa.

Trybunał uznał iż **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 3** (Zakaz tortur, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji. Stwierdził w szczególności, iż w toku sprawy nie wykazano, że wydalenie skarżącego do Turcji naraziło go na "poważne, nagłe i nieodwracalne pogorszenie jego stanu zdrowia, skutkujące intensywnym cierpieniem", nie mówiąc o "znacznym zmniejszeniu oczekiwanej długości życia". W rzeczywistości, zdaje się że zagrożenie stwarzane przez ograniczenie opieki nad skarżącym dotyczyło głównie innych osób, a nie skarżącego. Trybunał uznał jednak, iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ustalając iż ogólnie rzecz ujmując, władze krajowe nie wzięły pod uwagę indywidualnych okoliczności skarżącego, oraz nie znalazły równowagi pomiędzy poszczególnymi interesami w sprawie, a wprowadzony dożywotni zakaz powrotu do Danii był nieproporcjonalny. W szczególności, podczas gdy - brutalne z charakteru - przestępstwo popełnione przez skarżącego było bez wątpienia poważne, nie wzięto pod uwagę, iż w czasie jego popełnienia istniało duże prawdopodobieństwo, iż skarżący cierpiał na schorzenie psychiczne, jednym z symptomów którego jest agresywne zachowanie, oraz że z powodu tegoż schorzenia skarżący został ostatecznie zwolniony z kary, a zamiast tego został poddany opiece psychiatrycznej. W opinii Trybunału, niniejsze fakty ograniczały zakres, w którym Państwo mogło faktycznie odwoływać się do powagi popełnionego czynu aby uzasadnić wydalenie skarżącego.

Azzaoui przeciwko Niderlandom

30 maja 2023 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła odebrania w 2018 roku pozwolenia na pobyt skarżącego, obywatela Maroka, w kraju oraz dziesięcioletni zakaz wjazdu na teren Niderlandów, ze względu na zagrożenie dla porządku publicznego stwarzane przez skarżącego. Został on skazany za kilka przestępstw, w tym za przestępstwo zgwałcenia w 1996 roku. W trakcie popełniania tego czynu skarżący cierpiał na zaburzenia osobowości i większość następných lat spędził w klinice opiekuńczej. Skarżący zarzucał, iż decyzja o odwołaniu pozwolenia na jego pobyt i nałożeniu zakazu wjazdu do kraju była nieproporcjonalna. Oświadczył, że władze Danii nie rozważyły odpowiednio jego osobistych okoliczności, w szczególności jego choroby psychicznej.

Pomimo szerokiego zakresu uznania ("marginesu uznania") co do decydowania w takich sprawach, Trybunał uznał, iż w owych konkretnych okolicznościach, władze Danii nie wzięły z należytą starannością pod uwagę oraz nie wyważyły interesów w tej sprawie. W świetle tego, Trybunał orzekł iż w stosunku do skarżącego **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w jego aspekcie formalnym. Stwierdził w szczególności, iż władze krajowe nie wyważyły odpowiednio występujących interesów. W szczególności, nie wzięto odpowiednio pod uwagę, iż skarżący cierpiał na poważne schorzenie umysłowe, które ograniczało jego odpowiedzialność karną w postępowaniu w sprawie zgwałcenia. Nie rozważono również innych osobistych okoliczności, takich jak postępy, które poczynił od czasu jego ostatniego przestępstwa, oraz że leczenie, któremu był poddawany było skierowane na zreintegrację go ze społeczeństwem duńskim.

Narażenie na zagrożenia środowiskowe⁸

Roche przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

19 października 2005 roku (Wielka Izba)

Skarżący, urodził się w 1938 roku i w 1992 roku został zarejestrowany, jako osoba niepełnosprawna. Cierpiał z powodu problemów zdrowotnych wynikających z wystawienia na działanie toksycznych chemikaliów w czasie badań przeprowadzonych na nim na początku lat 60. dwudziestego wieku w trakcie jego służby w brytyjskim wojsku. Skarżący zarzucił, że nie miał dostępu do istotnych i odpowiednich informacji, które umożliwiłyby mu ocenę ryzyka, na jakie był narażony uczestnicząc w tych badaniach.

Trybunał stwierdził, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ponieważ nie była dostępna dla skarżącego procedura, umożliwiająca uzyskanie informacji odnośnie zagrożeń związanych z jego uczestnictwem w badaniach zorganizowanych przez wojsko.

Vilnes i Inni przeciwko Norwegii

5 grudnia 2013 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła wcześniejszych skarg nurków, że są oni niepełnosprawni w wyniku nurkowania na Morzu Północnym dla firm naftowych podczas pionierskiego okresu poszukiwań ropy (od 1965 do 1990 roku). Wszyscy skarżący zarzucili, że Norwegia nie podjęła odpowiednich kroków w celu ochrony zdrowia i życia nurków głębinowych podczas pracy na Morzu Północnym oraz, w przypadku trzech skarżących, w zakładach badawczych. Wszyscy twierdzili również, że Państwo nie dostarczyło im odpowiednich informacji na temat ryzyka związanego zarówno z nurkowaniem głębinowym, jak i nurkowaniem testowym.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, z uwagi na to, że władze norweskie nie dopilnowały zapewnienia skarżącym otrzymania istotnych informacji umożliwiających im ocenę ryzyka dla ich zdrowia i życia wynikających z użycia tabel gwałtownej dekompresji. Ponadto stwierdził, że **nie nastąpiło do naruszenia Artykułu 2** (prawo do życia) lub **Artykułu 8** Konwencji w odniesieniu do pozostałych zarzutów skarżących na temat niezapobiegnięcia przez władze narażenia ich zdrowia i życia na niebezpieczeństwo, oraz że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji. Niniejsza sprawa stanowi uzupełnienie orzecznictwa Trybunału dotyczącego dostępu do informacji na mocy Artykułów 2 i 8 Konwencji, w szczególności w zakresie, w jakim nakłada na władze obowiązek zapewnienia pracownikom podstawowych informacji umożliwiających im ocenę ryzyka zawodowego dla ich zdrowia oraz bezpieczeństwa.

Brincat i Inni przeciwko Malcie

24 lipca 2014 roku

Sprawa dotyczyła robotników remontowych stoczni, którzy byli narażeni na działanie azbestu przez kilka dziesięcioleci, począwszy od lat pięćdziesiątych dwudziestego wieku do początku dwudziestego pierwszego wieku, co doprowadziło do wystąpienia u nich chorób powodowanych azbestem. Skarżący skarżyli się w szczególności na narażenie ich lub swoich bliskich na kontakt z azbestem oraz brak ochrony przez Rząd maltański przed jego fatalnymi skutkami.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji w odniesieniu do skarżących, których krewny zmarł, oraz **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do pozostałej części skarżących. Trybunał stwierdził w szczególności, że ze względu na powagę zagrożenia stworzonego przez azbest i pomimo pola manewru („marginesu oceny”) pozostawionego Państwu w celu podjęcia decyzji, jak zarządzać takim ryzykiem, Rząd Malty nie wypełnił pozytywnych obowiązków wynikających z Konwencji, aby ustanowić prawo lub podjąć inne praktyczne środki w celu zapewnienia, iż skarżący byli odpowiednio chronieni i

⁸ Zob. także zestawienie „[Ochrona środowiska](#)”.

poinformowani o zagrożeniu dla ich zdrowia i życia. Rzeczywiście, przynajmniej od początku lat 70. Rząd maltański wiedział lub powinien był wiedzieć, że robotnicy remontowi stoczni mogli ucierpieć z powodu skutków narażenia na działanie azbestu, jednak nie podjęli żadnych pozytywnych kroków, aby przeciwdziałać temu ryzyku do 2003 roku.

Bezpieczeństwo żywności

S.A. Bio d'Ardennes przeciwko Belgii

12 listopada 2019 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła odmowy zadośćuczynienia przez władze Belgii skarżącemu przedsiębiorstwu, za konieczność przymusowego ubicia 253 sztuk bydła zarażonego brucelozą. Skarżące przedsiębiorstwo zarzuciło jakoby odmowa zadośćuczynienia za ubój stanowiła nieproporcjonalną ingerencję w jego prawa dysponowania własnym mieniem.

Trybunał orzekł, iż **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 1** (Ochrona własności) Protokołu 1 do Konwencji. Trybunał stwierdził, iż między innymi, skarżącemu przedsiębiorstwu odmówiono zadośćuczynienia w związku z licznymi naruszeniami przez przedsiębiorstwo regulacji dotyczących zdrowia zwierząt; odbyło się to na podstawie prawa krajowego. Zauważył dalej, iż władzom krajowym przysługiwał na obszarze kraju pewien stopień uznaniowości w sprawach zdrowia publicznego i bezpieczeństwa żywności oraz ustalania kar za naruszenie przepisów dotyczących zdrowia, w zależności od stopnia ryzyka powstałego w wyniku nieprzestrzegania tych przepisów oraz charakteru chorób zwierzęcych, które miały zostać wyeliminowane przez te regulacje. Wobec tego, mając na uwadze istotność przeciwdziałania takim chorobom przez Państwa, oraz margines uznaniowości pozostawiony im w tym zakresie, Trybunał orzekł, iż skarżące przedsiębiorstwo nie zostało zmuszone do poniesienia indywidualnego i ponad miarowego ciężaru w wyniku odmowy udzielenia mu zadośćuczynienia za ubój jego bydła.

Przymusowa interwencja medyczna lub leczenie

Jalloh przeciwko Niemcom

11 lipiec 2006 roku (Wielka Izba)

Niniejsza sprawa dotyczyła przymusowego podawania leków wywołujących wymioty przemytnikowi narkotyków w celu odzyskania plastikowej torebki zawierającej narkotyki, którą połknął. Narkotyki zostały następnie wykorzystane, jako dowód w postępowaniu karnym przeciwko niemu. Skarżący twierdził w szczególności, że został poddany nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu w wyniku przymusowego podania mu wspomnianych leków wymiotnych.

Trybunał powtórzył, że Konwencja, co do zasady, nie zakazała uciekania się do przymusowej interwencji medycznej, która pomogłaby w badaniu przestępstwa. Jednakże, wszelka ingerencja w fizyczną integralność osoby dokonana w celu uzyskania dowodu musiała jednak podlegać rygorystycznej kontroli. W niniejszej sprawie Trybunał orzekł, że skarżący został poddany nieludzkiemu i poniżającemu **traktowaniu, sprzecznie z Artykułem 3** (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji. Zauważył w szczególności, że władze niemieckie zmusiły go do zwrócenia, nie z przyczyn terapeutycznych, ale odzyskanie dowodu mogliby uzyskać również przez mniej inwazyjne metody. Nie tylko sposób, w jaki zaskarżony środek został wdrożony, mógł być odpowiedzialny za wzbudzenie w skarżącym uczucia lęku, udręki i niższości, które były w stanie go upokorzyć i upodlić, ale postępowanie wiązało się ponadto z ryzykiem dla zdrowia skarżącego, między innymi z powodu braku wcześniejszego uzyskania odpowiedniego wywiadu lekarskiego. Chociaż nie było to zamiarem, środek został również wdrożony w sposób, który spowodował zarówno fizyczny ból, jak i cierpienie psychiczne skarżącego.

Bogumił przeciwko Portugalii

7 października 2008 roku

Po przybyciu na lotnisko w Lizbonie skarżący został przeszukany przez celników, którzy znaleźli kilka paczek kokainy ukrytych w jego butach. Skarżący poinformował ich, że połknął kolejną paczkę. Został przewieziony do szpitala i poddany operacji jej usunięcia.

Zaskarżył w szczególności, że doznał poważnych fizycznych przymusów ze względu na operację wykonaną na nim.

Trybunał uznał, że operacja nie stanowiła niehumanitarnego lub poniżającego traktowania i orzekł, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji. W szczególności nie było wystarczających dowodów, aby stwierdzić, że skarżący wyraził zgodę lub że odmówił i został zmuszony do poddania się operacji. Operacja była ponadto wymagana z medycznej konieczności, ponieważ skarżący ryzykował śmiercią spowodowaną zatruciem i nie została przeprowadzona w celu zebrania dowodów. Jeśli chodzi o skutki operacji dla zdrowia skarżącego, dowody nie wykazały przed Trybunałem, aby dolegliwości, z powodu których zdaniem skarżącego cierpiał on od tamtej pory, były związane z operacją.

Dvořáček przeciwko Republice Czeskiej

6 listopada 2014 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła warunków związanych z obowiązkowym przyjęciem skarżącego do szpitala psychiatrycznego w celu poddania się ochronnemu leczeniu zaburzeń seksualnych. Skarżący zarzucił w szczególności, że szpital nie zapewnił mu odpowiedniej psychoterapii oraz że został poddany przymusowemu leczeniu medycznemu i presji psychologicznej.

Trybunał stwierdził, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji w odniesieniu do zatrzymania skarżącego w szpitalu psychiatrycznym i udzielonego leczenia medycznego. Zauważył w szczególności, że leczenie przeciwandrogenowe było terapeutyczną koniecznością i że nie ustalono, żeby skarżący był zmuszony do poddawania się zabiegowi. Chociaż nie było jeszcze powodu, aby poddać w wątpliwość oświadczenia szpitala stwierdzające, że skarżący został poinformowany o skutkach ubocznych wspomnianego leczenia, Trybunał uznał jednak, że konkretny formularz określający jego zgodę i informujący go o korzyściach i skutkach ubocznych leczenia oraz jego prawa do wycofania pierwotnej zgody na którymkolwiek etapie doprowadziłyby do wyjaśnienia sytuacji. Jednak, mimo że taka procedura zwiększyłaby pewność prawną wszystkich zainteresowanych, brak wykorzystania takiego formularza był niewystarczający do naruszenia Artykułu 3. W związku z tym, Trybunał nie mógł wykazać ponad uzasadnioną wątpliwość, że skarżący został poddany przymusowemu leczeniu medycznemu. Trybunał orzekł również, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 3** Konwencji odnośnie dochodzenia w sprawie zarzutów skarżącego dotyczących niewłaściwego traktowania.

R.S. przeciwko Węgrom (skarga nr 65290/14)

2 lipca 2019 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła zmuszenia skarżącego do poddania się analizie moczu przy użyciu cewnika, za sprawą podejrzenia go o bycie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających w trakcie prowadzenia samochodu. Skarżący zarzucił, że siłowe pobranie od niego próbki moczu stanowiło niehumanitarnie i poniżające traktowanie, jak i poważną ingerencję w jego integralność cielesną.

Trybunał orzekł, iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 3** (Zakaz tortur, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji, ustalając iż władze poważnie ingerowały wobec integralności fizycznej i psychicznej skarżącego wbrew jego woli, co więcej bez potrzeby, gdyż wykonano również analizę krwi w celu zbadania czy skarżący był pod wpływem środków odurzających.

Zaniechanie medyczne i odpowiedzialność pracowników służby zdrowia

pozytywne obowiązki wynikające z Artykułu 2 (prawo do życia) Konwencji, „nakładają na Państwa, aby stanowiły przepisy zmuszające szpitale ... do przyjęcia odpowiednich środków dla ochrony życia ich pacjentów” oraz „stworzenia skutecznego, niezależnego systemu sądowego, który pozwoli na ustalenie przyczyny śmierci pacjentów będących pod opieką personelu medycznego zarówno publicznego, jak i prywatnego sektora, a osoby winne

naruszeń pociągnać do odpowiedzialności” ([Calvelli i Ciglio przeciwko Włochom](#), wyrok (Wielka Izba) z dnia 17 stycznia 2002 roku, § 49).

[Šilih przeciwko Słowenii](#)

9 kwietnia 2009 roku (Wielka Izba)

20-letni syn skarżących, wymagający opieki medycznej z uwagi na nudności oraz świąd skóry, zmarł z w szpitalu w 1993 roku po podaniu mu leków, na które był uczulony. Skarżący zarzucili, że ich syn zmarł z powodu zaniedbania medycznego oraz, że nie zostało przeprowadzone skuteczne śledztwo w sprawie jego śmierci.

Trybunał orzekł, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji z uwagi na nieskuteczność wymiaru sprawiedliwości w Słowenii w ustaleniu przyczyny i odpowiedzialności za śmierć syna skarżących. Trybunał zwrócił uwagę w szczególności, że postępowanie karne, a zwłaszcza śledztwo, trwało za długo, iż sześciu sędziów zostało zmienionych na jednym etapie postępowania przed sądem cywilnym pierwszej instancji, które trwało 13 lat po jego rozpoczęciu.

Zob. także: [Zafer Öztürk przeciwko Turcji](#), wyrok z dnia 21 lipca 2015 roku.

[Codarcea przeciwko Rumunii](#)

2 czerwca 2009 roku

Skarżąca skarżyła się w szczególności na czas trwania postępowania karnego, które wszczęła jako oskarżyciel prywatny przeciwko lekarzowi, ze względu na negatywne skutki serii operacji, którym została poddana w 1996 roku. Ponadto zarzuciła, że postępowanie, w którym próbowała ustalić winę lekarza, który przeprowadził operację w wyniku której u skarżącej wystąpił paraliż twarzy i wywijanie powieki, jak i winę szpitala który go zatrudnił, były nieskuteczne.

Trybunał orzekł, iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ze względu na niemożność uzyskania przez skarżącą odszkodowania, zasądzonego dla niej decyzją sądu, za skutki zaniedbania lekarskiego, którego była ofiarą. Dalej, pomimo stwierdzenia wysokiego stopnia zawichości kwestii medycznych, które musiały rozstrzygać sądy krajowe, Trybunał uznał iż okres dziewięciu lat, sześciu miesięcy i 23 dni pomiędzy wniesieniem oskarżenia prywatnego przez skarżącą a wydaniem ostatecznego wyroku w sprawie przez Sąd Apelacyjny był nadmiernie długi i przez to skutkował **naruszeniem Artykułu 6** (Prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji.

Zob. także: [S.B. przeciwko Rumunii \(skarga nr 24453/04\)](#), wyrok z dnia 23 września 2014 roku.

[G.N. i Inni przeciwko Włochom](#)

1 grudnia 2009 roku⁹

Niniejsza sprawa dotyczyła zakażenia skarżących lub ich krewnych ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) lub wirusem zapalenia wątroby typu C. Zainteresowane osoby cierpiały z powodu dziedzicznej niedokrwistości tarczowatokrwinkowej (thalassaemia) i zostały zakażone w wyniku transfuzji krwi przeprowadzonej przez państwową służbę zdrowia. Skarżący zarzucili w szczególności, że władze nie przeprowadziły niezbędnych kontroli w celu zapobiegnięcia zakażeniu. Skarżyli się również na niedociągnięcia w późniejszym przeprowadzeniu postępowania cywilnego i odmowę przyznania im odszkodowania. Twierdzili ponadto, że byli dyskryminowani w porównaniu z innymi grupami osób zakażonych.

Trybunał orzekł, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji w odniesieniu do obowiązku ochrony życia skarżących i ich bliskich, w szczególności stwierdzając, że nie zostało ustalone, iż w danym czasie Ministerstwo Zdrowia wiedziało lub powinno było wiedzieć o ryzyku przeniesienia wirusa HIV lub zapalenia wątroby typu C przez transfuzję krwi oraz że nie mogła ustalić, od której daty ministerstwo było lub powinno być świadome ryzyka. Trybunał orzekł ponadto, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 2** Konwencji odnośnie prowadzenia postępowania cywilnego, biorąc pod uwagę, że włoskie organy sądowe, rozpatrując sporną skargę na podstawie Artykułu 2, nie zapewniły odpowiedniej i szybkiej reakcji zgodnie z zobowiązaniami proceduralnymi

⁹ Zob. także [wyrok](#) w sprawie słusznego zadośćuczynienia z dnia 15 marca 2011 roku.

Państwa wynikającymi z tego przepisu. Trybunał uznał wreszcie, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w powiązaniu z Artykułem 2** Konwencji, stwierdzając, że skarżący, jako cierpiący na niedokrwistość tarczowatokrwiową lub ich spadkobiercy, byli dyskryminowani w porównaniu z osobami cierpiącymi na hemofilię, którzy mieli możliwość skorzystania z pozasądowych ugód oferowanych przez Ministerstwo.

Eugenia Lazăr przeciwko Rumunii

16 lutego 2010 roku

Skarżąca złożyła skargę dotyczącą śmierci jej 22-letniego syna, spowodowaną według niej niedociągnięciami ze strony oddziałów szpitalnych, do których został przyjęty, oraz na sposób, w jaki władze przeprowadziły dochodzenie w sprawie jej doniesienia o popełnieniu przestępstwa przez lekarzy, którzy leczyli jej syna.

Uwzględniając niezdolność rumuńskich sądów do podjęcia w pełni świadomej decyzji w sprawie przyczyn śmierci syna skarżącej oraz tego, czy lekarze mogli ponosić odpowiedzialność, Trybunał stwierdził, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** Konwencji w jej aspekcie proceduralnym. Trybunał zauważył w szczególności, że śledztwo w sprawie śmierci syna skarżącej zostało podważone przez nieadekwatność przepisów dotyczących opinii medycznych biegłych.

Zob. także: **Mihu przeciwko Rumunii**, wyrok z dnia 1 marca 2016 roku.

Oyal przeciwko Turcji

23 marca 2010 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła niezapewnienia pacjentowi, zakażonego wirusem HIV przez transfuzję krwi w chwili urodzenia, pełnej i bezpłatnej ochrony medycznej na całe życie. On i jego rodzice twierdzili w szczególności, że władze krajowe były odpowiedzialne za jego stan zagrażający życiu, ponieważ nie udało im się wystarczająco przeszkolić, nadzorować i kontrolować pracę personelu medycznego zaangażowanego w jego transfuzję krwi.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji. Uznając wrażliwe i pozytywne podejście przyjęte przez sądy krajowe, Trybunał stwierdził, że najodpowiedniejszym środkiem odwoławczym w okolicznościach byłoby nakazanie pozwanym, oprócz zapłaty tytułem zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową, również za leczenie pierwszego skarżącego i koszty leczenia za jego życia. W związku z tym zadośćuczynienie zaoferowane skarżącym było dalekie od zadowalającego dla celów pozytywnego obowiązku wynikającego z Artykułu 2. Ponadto, ponieważ postępowanie krajowe trwało ponad dziewięć lat, nie można było stwierdzić, że sądy administracyjne spełniły wymogi terminowości i uzasadnionego czasu trwania domyślnych w tym kontekście. Trybunał orzekł również, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji z uwagi na długość postępowania administracyjnego oraz **naruszenie Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji.

Reynolds przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

13 marca 2012 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła śmierci syna skarżącej, pacjenta psychiatrycznego, u którego zdiagnozowano schizofrenię, w 2005 roku na skutek jego upadku z szóstego piętra publicznego zakładu opieki. Skarżąca zarzuciła, że nie był dostępny dla niej żaden skuteczny mechanizm, który pozwoliłby ustalić odpowiedzialność cywilną za domniemane zaniedbanie opieki nad jej synem i dzięki któremu mogłaby uzyskać odszkodowanie za swoją stratę.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **w powiązaniu z Artykułem 2** (prawo do życia) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że dopiero w lutym 2012 roku Sąd Najwyższy Wielkiej Brytanii potwierdził w odrębnej sprawie, że może powstać obowiązek operacyjny w zakresie ochrony pacjentów zagrożonych samobójstwem w odniesieniu do dobrowolnych pacjentów psychiatrycznych, takich jak syn skarżącej, oraz że rodzice byliby uprawnieni do zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową na skutek utraty dziecka w takiej sytuacji.

Jednak przed tą datą skarżąca nie dysponowała żadnym dostępnym środkiem zaradczym w związku z jej niemajątkową stratą.

Mehmet Sentürk i Bekir Sentürk przeciwko Turcji

9 kwietnia 2013 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła śmierci ciężarnej kobiety na skutek szeregu błędnych ocen ze strony personelu medycznego w różnych szpitalach i późniejszego nieudzielenia jej pomocy medycznej w nagłych wypadkach, gdy jej stan został uznany za krytyczny. Skarżący, jej mąż i syn twierdzili w szczególności, że prawo do życia ich żony i matki oraz dziecka, które nosiła, zostało naruszone w wyniku zaniedbania zaangażowanego personelu medycznego. Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji. Stwierdził w szczególności, że zmarła padła ofiarą rażących niedociągnięć ze strony władz szpitala i odmówiono jej możliwości dostępu do odpowiedniej pomocy w nagłych wypadkach, naruszając aspekt materialny Artykułu 2. W świetle ustaleń dotyczących niedociągnięć w postępowaniu karnym, Trybunał stwierdził także naruszenie proceduralnego aspektu Artykułu 2.

Zob. także: **Elena Cojocarú przeciwko Rumunii**, wyrok z dnia 22 marca 2016 roku.

Gray przeciwko Niemcom

22 maja 2014 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła śmierci pacjenta w jego domu w Wielkiej Brytanii w wyniku błędu medycznego niemieckiego lekarza, który został zatrudniony przez prywatną agencję do pracy w Brytyjskiej Narodowej Służbie Zdrowia. Synowie pacjenta zaskarżyli, że władze w Niemczech, gdzie lekarz został osądzony i skazany za spowodowanie śmierci przez zaniedbanie, nie zapewniły skutecznego śledztwa w sprawie śmierci ich ojca.

Trybunał orzekł, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji, stwierdzając, że postępowanie karne w Niemczech przeciwko lekarzowi odpowiedzialnemu za śmierć ojca skarżących było adekwatne. Trybunał uznał w szczególności, że niemiecki sąd pierwszej instancji dysponował wystarczającymi dostępnymi jemu dowodami na wydanie wyroku skazującego lekarza na mocy nakazu karnego bez przeprowadzenia rozprawy. Co więcej, skarżący zostali wystarczająco poinformowani o postępowaniu w Niemczech, a władze niemieckie były usprawiedliwione nie przeprowadzeniem ekstradycji lekarza do Zjednoczonego Królestwa w związku z postępowaniem przed sądami niemieckimi.

Asiye Genç przeciwko Turcji

27 stycznia 2015 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła śmierci przedwcześnie urodzonego dziecka w ambulansie, kilka godzin po urodzeniu, na skutek przeniesienia dziecka między szpitalami bez przyjęcia dziecka na leczenie. Skarżąca skarżyła się w szczególności na domniemane uchybienia w śledztwie w sprawie śmierci jej syna.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji. Po pierwsze, uznał, że Państwo tureckie nie zapewniło w wystarczającym stopniu właściwej organizacji i funkcjonowania publicznej służby szpitalnej lub jej systemu ochrony zdrowia. Dziecko zmarło, ponieważ nie zaoferowano mu żadnego leczenia. Taka sytuacja, jak zauważył Trybunał, stanowi zaprzeczenie opieki medycznej, która zagraża życiu człowieka. Po drugie, Trybunał uznał, że odpowiedź tureckiego wymiaru sprawiedliwości na tragedię nie była właściwa, aby rzucić światło na dokładne okoliczności śmierci dziecka. Trybunał stwierdził zatem, że można uznać, iż Turcja nie wywiązała się ze swoich obowiązków wynikających z Artykułu 2 Konwencji w odniesieniu do dziecka, które zmarło kilka godzin po urodzeniu.

Altuğ i Inni przeciwko Turcji

30 czerwca 2015 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła śmierci krewnej skarżących w wieku 74 lat w wyniku gwałtownej reakcji alergicznej na pochodną penicyliny podaną we wstrzyknięciu dożylnym w prywatnym szpitalu. Skarżący zarzucili w szczególności, że zespół medyczny nie spełnił swoich prawnych obowiązków przeprowadzenia wywiadu lekarskiego (pytania do

pacjentów lub ich krewnych na temat ich historii medycznej i możliwych alergii), aby poinformować pacjenta o możliwości wystąpienia reakcji alergicznej i uzyskać jego zgodę na podanie leku.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji. Wskazał w szczególności, że nie należało do roli Trybunału, aby spekulować na temat możliwej odpowiedzialności danego zespołu medycznego za śmierć matki / babki skarżących. Uznał jednak, że władze nie zapewniły odpowiedniego wdrożenia właściwych ram prawnych i ustawowych nastawionych na ochronę prawa pacjentów do życia. Rzeczywiście, ani biegli lekarze, którzy uważali, że śmierć była kwestią terapeutycznego przypadku, ani tureckie sądy nie rozważyły możliwości, iż zespół medyczny naruszył obowiązujące przepisy prawne (obowiązek przepytania pacjentów lub ich rodzin w sprawie dokumentacji medycznej, poinformowania ich o możliwości wystąpienia reakcji alergicznej i uzyskania ich zgody na podanie danego leku).

Vasileva przeciwko Bułgarii

17 marca 2016 roku

Sprawa dotyczyła roszczenia o odszkodowania przez pacjentki od chirurga i szpitala na skutek operacji. W postępowaniu powstały różne sprawozdania biegłych. Po zbadaniu sprawozdań, sądy krajowe nie znalazły dowodów na zaniedbanie ze strony chirurga. Skarżąca zarzuciła w szczególności brak bezstronności ze strony biegłych lekarzy w postępowaniu w sprawie błędu medycznego.

Trybunał orzekł, że **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, stwierdzając, że nie można powiedzieć, aby władze nie zapewniły skarżącej skutecznej procedury umożliwiającej jej uzyskanie odszkodowania za błąd medyczny, którego rzekomo padła ofiarą.

Aydoğdu przeciwko Turcji

30 sierpnia 2016 roku

Skarżący, których córka urodziła się przedwcześnie i zmarła dwa dni później w szpitalu, do którego została przeniesiona na leczenie w trybie nagłym, twierdzili, że śmierć ich córki była spowodowana przez zaniedbanie zawodowe ze strony personelu szpitala, w którym była leczona. Zaskarżyli również, że postępowanie karne nie było rzetelne.

Trybunał orzekł, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji, zarówno pod względem wymogów materialnych, jak i proceduralnych. Trybunał stwierdził w szczególności, że dziecko było ofiarą braku koordynacji pomiędzy pracownikami służby zdrowia, wraz z brakami strukturalnymi w systemie szpitalnym oraz że odmówiono jej dostępu do odpowiedniego leczenia w nagłych wypadkach, co naruszyło jej prawo do ochrony życia. Trybunał stwierdził również, że postępowaniu karnemu brakowało wymaganej skuteczności, a odpowiedź tureckiego wymiaru sprawiedliwości na śmierć dziecka nie zapewniła gwarancji nieodłącznych prawu do życia, zauważając, że w wyniku nieodpowiednich opinii biegłych władze nie były w stanie zapewnić spójnej i naukowo uzasadnionej odpowiedzi na pojawiające się problemy i ustalić jakąkolwiek odpowiedzialność. Wreszcie, na podstawie **Artykułu 46** (moc obowiązująca oraz wykonanie wyroków) Konwencji, Trybunał wezwał Turcję do podjęcia środków w celu wprowadzenia niezależnych i bezstronnych dochodzeń administracyjnych oraz dyscyplinarnych w ramach jej systemu prawnego, co umożliwi ofiarom skuteczną możliwość wzięcia udziału; zapewnienia, że organy i/lub specjaliści, do których można się zwrócić o wydanie opinii biegłych, posiadali kwalifikacje i umiejętności w pełni odpowiadające szczególnym cechom każdej sprawy; oraz wymagania od biegłych medycyny sądowej, aby właściwie uzasadnili swoje opinie naukowe.

Ionitã przeciwko Rumunii

10 stycznia 2017 roku

Sprawa dotyczyła śmierci czteroletniego syna skarżących na skutek operacji. Skarżący zaskarżyli, że władze nie przeprowadziły skutecznego dochodzenia w sprawie tego incydentu pomimo wielokrotnych roszczeń spowodowanych zaniedbaniami personelu medycznego.

Trybunał orzekł, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji pod względem wymogów proceduralnych, stwierdzając, że nie przeprowadzono właściwego śledztwa w sprawie śmierci syna skarżących, w szczególności z następujących powodów. Po pierwsze, władze medyczne nie zdołały dostarczyć dodatkowej opinii biegłych na temat tego incydentu, mimo że jedna była konieczna. Ponadto władze nigdy nie ustaliły, czy nadzorująca pielęgniarka prawidłowo wykonywała swoje obowiązki, mimo że były one bardzo istotne dla domniemanej przyczyny śmierci. Co więcej, sądy krajowe nie znalazły również żadnego lekarskiego zaniedbania ze strony lekarzy - mimo że organy dyscyplinarne stwierdziły, że nie uzyskały świadomej zgody skarżących na procedurę, a zgoda ta była wymagana na mocy rumuńskiego prawa. Wreszcie, postępowanie trwało bezzasadnie długo, zważywszy, że upłynęło sześć i pół roku między śmiercią syna skarżących a ostateczną decyzją w sprawie.

Erdinc Kurt przeciwko Turcji

6 czerwca 2017 roku

Sprawa dotyczyła dwóch operacji o wysokim ryzyku przeprowadzonych na pacjentce - córce skarżących - które pozostawiły ją z ciężkim uszkodzeniem neurologicznym (92% niepełnosprawności). Skarżący utrzymywali, że władze były odpowiedzialne za przedmiotową szkodę i skarżyli się na brak skutecznego środka, dzięki któremu mogliby dochodzić swoich praw w postępowaniu cywilnym. Zarzucili oni, że bezskutecznie zakwestionowali znaczenie i wystarczalność ekspertyzy biegłych, na podstawie której sądy krajowe oparły oddalenie roszczeń odszkodowawczych skarżących.

Trybunał orzekł, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, stwierdzając, że skarżący nie otrzymali odpowiedniej odpowiedzi sądowej spełniającej wymogi związane z ochroną prawa do integralności fizycznej pacjentki. Trybunał zauważył w szczególności, że ekspertyza biegłych, na której sądy krajowe oparły oddalenie roszczeń odszkodowawczych skarżących, i która stwierdziła, że lekarze nie ponosili winy, podała niewystarczające wyjaśnienia dotyczące kwestii, która miała zapewnić wiedzę techniczną (kwestia, czy lekarze przyczynili się do powstania szkody). Trybunał uznał, że wywołane szkody mogły być traktowane, jako nieprzewidywalna konsekwencja leczenia tylko wtedy, gdyby ustalono, że lekarze przeprowadzili operację zgodnie z zasadami medycyny, należycie uwzględniając związane z nią ryzyko; gdyby było inaczej, chirurdzy nigdy nie byłiby wezwani do rozliczenia za swoje działania, ponieważ każda interwencja chirurgiczna wiązała się z pewnym ryzykiem.

Lopes de Sousa Fernandes przeciwko Portugalii

19 grudnia 2017 roku (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła śmierci męża skarżącej na skutek operacji polipa nosa, a dalsze procedury zostały wszczęte ze względu na różne przypadki zaniedbań medycznych. Skarżąca twierdziła, że śmierć jej męża została spowodowana zaniedbaniami i lekkomyślnością ze strony personelu medycznego oraz że władze nie wyjaśniły dokładnej przyczyny pogorszenia się stanu zdrowia jej męża.

Wielka Izba orzekła, że **nie nastąpiło naruszenie merytorycznej części Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji w odniesieniu do śmierci męża skarżącej. Uznał w szczególności, że niniejsza sprawa dotyczy zarzutów medycznych zaniedbań, a nie odmowy leczenia. W związku z tym zobowiązania Portugalii ograniczały się do ustanowienia właściwych ram prawnych zmuszających szpitale, prywatne lub publiczne, do przyjęcia odpowiednich środków w celu ochrony życia pacjentów. Uwzględniając szczegółowe zasady i standardy określone w prawie krajowym i praktyce Państwa portugalskiego w rozpatrywanym obszarze, Wielka Izba uznała, że istotne ramy regulacyjne nie ujawniły żadnych uchybień w odniesieniu do obowiązku Państwa dotyczącego ochrony prawa do życia męża skarżącej. Wielka Izba uznała jednak, że **nastąpiło naruszenie części procesowej Artykułu 2**, stwierdzając, że system krajowy jako całość, w obliczu spornej skargi skarżącego dotyczącej zaniedbań medycznych skutkujących śmiercią jej męża, nie udzielił odpowiedniej i terminowej odpowiedzi w sprawie okoliczności śmierci tego ostatniego.

S.A. przeciwko Turcji (nr 62299/09)

16 stycznia 2018 roku (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła wniosku skarżącego, że jego syn poniósł szkodę fizyczną w wyniku domniemanie nieudanego obrzezania. Skarżący skarżył się, że jego syn poniósł szkody fizyczne w wyniku powikłań po operacji.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną, stwierdzając, że w świetle akt sprawy orzeczenie tureckich sądów nie była arbitralna ani w oczywisty sposób nieuzasadnioną. Trybunał zauważył w szczególności, że władze krajowe otworzyły, z urzędu, wewnętrzne dochodzenie administracyjne w celach dyscyplinarnych oraz że oddalając roszczenia skarżącego, władze krajowe oparły się na ocenach medycznych. Do Trybunału nie należało kwestionowanie ustaleń lekarzy ani spekulowanie, co do charakteru wniosków biegłych. Uznając, że nie należało podważać faktów ustalonych przez władze krajowe lub wnioski, które do nich doprowadziły, Trybunał stwierdził również, że orzeczenie sądów krajowych o oddaleniu roszczeń skarżącego nie była ani arbitralna, ani nieuzasadniona. Wreszcie Trybunał zauważył, że skarżący nie podjął żadnych kroków w celu uzyskania oceny medycznej na poparcie swoich zarzutów. Nie zaakceptował również drugiej operacji korygującej, zalecanej przez lekarzy.

Mehmet Günay i Güllü Günay przeciwko Turcji

20 lutego 2018 roku

Sprawa dotyczyła zarzutów medycznego zaniedbania w związku ze śmiercią córki skarżących dziesięć dni po operacji szpitalnej. Skarżący zarzucili, że w postępowaniu krajowym nie zidentyfikowano osób odpowiedzialnych za śmierć ich córki i skarżyli się na długość postępowania.

Trybunał uznał za **niedopuszczalną**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną skargę skarżących na podstawie Artykułu 2 (prawo do życia) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że oceny medyczne i wnioski sądów krajowych, które zostały właściwie uzasadnione, wykluczyły błąd medyczny lub zaniedbanie. Podkreślił również, że nie jest zadaniem Trybunału kwestionować wyniki ocen biegłych. Orzekł jednak, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie) Konwencji, stwierdzając, że okres około siedmiu lat i czterech miesięcy na orzeczenie w sprawie roszczenia skarżących odnośnie rekompensaty nie spełnił wymogu „rozsądnej długości”.

Mehmet Ulusoy i Inni przeciwko Turcji

25 czerwca 2019 roku

Skarżący - działający w imieniu własnym i imieniu ich syna, urodzonego w 2001 roku, cierpiącego na upośledzenie psychomotoryczne i trwałe upośledzenie umysłowe od urodzenia - przypisali trwałą i nieodwracalną niepełnosprawność ich syna zaniedbania lekarskiemu w trakcie faz prenatalnej i porodowej ciąży matki. Skarżyli się również na brak skutecznego dochodzenia w sprawie stawianych przez nich zarzutów.

Trybunał rozważył skargę skarżących pod kątem Artykułu 8 (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, który obejmuje kwestie odnośnie ochrony integralności moralnej i fizycznej osób w kontekście zapewnienia opieki medycznej. Uznał, iż **nastąpiło naruszenie aspektu formalnego** (badanie zarzutów o zaniedbanie lekarskie) **Artykułu 8** stwierdzając, iż żaden przedstawiciel władz nie był w stanie udzielić jednolitej, opartej na wiedzy naukowej odpowiedzi na skargi i zarzuty skarżących, lub ocenić potencjalny poziom odpowiedzialności członków służby zdrowia przy pełnej znajomości faktów. Trybunał uznał jednak, iż **nie nastąpiło naruszenie aspektu materialnego** (ochrona moralnej i fizycznej integralności osób, w kontekście zapewnienia opieki medycznej) **Artykułu 8**, zauważając w szczególności, iż zarzuty skarżących dotyczyły szeroko błędnej oceny ryzyka prenatalnego w fazach ciąży i porodu. Uznał zatem, iż sprawa wskazywała przede wszystkim, że materialne obowiązki nałożone na Turcję ograniczały się do skutecznego wprowadzenia ram ustawowych zdolnych do zapewnienia ochrony pacjentom. Zauważył dalej, iż ramy ustawowe funkcjonujące w omawianym czasie nie wskazywały *per se* na jakiegokolwiek naruszenie ze strony Państwa.

Tusă przeciwko Rumunii

30 sierpnia 2022 roku

Skarżącej w niniejszej sprawie operacyjnie usunięto lewą pierś ze względu na zdiagnozowanie u niej raka, która to diagnoza później okazała się błędna. Skarżyła się w szczególności na konsekwencje operacji oraz wynik postępowania krajowego, które wszczęła przed sądami krajowymi.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, stwierdzając, że w sprawie skarżącego mechanizm prawny obowiązujący w prawie rumuńskim nie zapewniał skuteczności wymaganej przez orzecznictwo Trybunału. Trybunał zauważył w szczególności, że ramy regulacyjne ustanowione przez rumuńskie ustawodawstwo, z szeregiem proceduralnych środków odwoławczych do wyboru, mogą wydawać się korzystne dla potencjalnych stron sporu. Jednak w przypadku skarżącej różne postępowania, które wszczęła, przyniosły różne wyniki. Ponadto mechanizmy prawne obowiązujące w prawie rumuńskim okazały się powolne i uciążliwe w przypadku skarżącej. Prawdą było, że skarżąca zdecydowała się skorzystać ze wszystkich środków odwoławczych dostępnych jej w ramach regulacyjnych, ale nie można jej za to winić. W opinii Trybunału zrozumiałe było, że chciała uzyskać wyjaśnienie faktów dotyczących jej sytuacji i zadośćuczynienie za krzywdę, którą jej zdaniem poniosła. Jednakże sprawa deliktowa - jedyne postępowanie, w którym takie odszkodowanie mogłoby zasadniczo zostać przyznane - pozostawała w toku dziewięć lat po wniesieniu jej do sądu i 14 lat po konsultacji z lekarzem i operacji.

Zob. także, między innymi:

Eryiğit przeciwko Turcji

10 kwietnia 2018 roku

Vlase przeciwko Rumunii

24 lipca 2018 roku

Bochkareva przeciwko Rosji¹⁰

12 października 2021 roku (wyrok Komitetu)

Terapia uzależnienia od opioidów

Abdyusheva i Inni przeciwko Rosji¹¹

26 listopada 2019 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła żądań trzech skarżących o skierowanie ich na farmakologiczne leczenie substytucyjne uzależnienia od opioidów. Skarżący zarzucili w szczególności, że niezapewnienie im farmakologicznego leczenia substytucyjnego uzależnienia od opioidów z użyciem metadonu i buprenorfiny naruszało ich prawo do poszanowania życia prywatnego.

Trybunał uznał za **niedopuszczalne**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnione, drugą i trzecią ze skarg, uznając w szczególności, iż nie wykazały one żadnej konieczności zastosowania terapii dowolnego typu, a tym bardziej farmakologicznego leczenia substytucyjnego w celu wyjścia z uzależnienia od opioidów. W rzeczywistości, zgodnie z dokumentacją medyczną przekazaną przez Rząd Rosji, obu skarżących było w remisji od odpowiednio czterech lat i roku. Skarżący nie kwestionowali tego faktu. Trybunał uznał dalej, iż w stosunku do pierwszej skarżącej **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Biorąc pod uwagę, po pierwsze, zagrożenie dla zdrowia publicznego, jakim jest farmakologiczne leczenie substytucyjne; po drugie, indywidualną sytuację skarżącej, która otrzymywała wsparcie medyczne, Trybunał uznał, iż władze Rosji nie naruszyły prawa skarżącej do poszanowania jej życia prywatnego. Na koniec Trybunał uznał za niedopuszczalne, jako w sposób oczywisty nieuzasadnione, zarzuty drugiego i trzeciego skarżącego, jakoby zakaz stosowania farmakologicznego leczenia substytucyjnego był dyskryminujący wobec osób uzależnionych od narkotyków. W tej kwestii, Trybunał zaznaczył w szczególności, że

¹⁰ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

¹¹ Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

substancje, których zażądali skarżący w ramach zastępstwa za produkty opioidowe, konkretnie metadon i buprenorfina, były w Rosji zakazane do stosowania dla celów leczniczych wobec wszystkich pacjentów. W niniejszej sprawie, Trybunał rozważył, iż nawet przyjmując, że schorzenia przytoczone przez skarżących (cukrzyca, astma czy choroby serca) mogą być porównywane z uzależnieniem od opioidów, to nadal nie wystąpiła żadna różnica pomiędzy skarżącymi a pacjentami podanymi przez nich jako przykłady, ponieważ wskazane substancje były zakazane do użycia w każdym przypadku.

Przeszczepianie organów

Petrova przeciwko Łotwie

24 czerwca 2014 roku

Po doznaniu urazów zagrażających życiu w wypadku samochodowym, syn skarżącej został przewieziony do szpitala, gdzie zmarł. Niedługo potem wykonano laparotomię na jego ciele, w trakcie której usunięto nerki i śledzionę w celu przeszczepu organów. Skarżąca twierdziła, że usunięcie organów jej syna zostało przeprowadzone bez uprzedniej zgody jej lub syna i że w żadnym wypadku nie podjęto próby ustalenia jej poglądów.

Trybunał orzekł, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził, że łotewskie prawo w zakresie przeszczepiania organów stosowane w chwili śmierci syna skarżącej nie było wystarczająco jasne i spowodowało okoliczności, w których skarżąca, jako najbliższa krewna syna, miała pewne prawa w odniesieniu do pobrania organów, ale nie została poinformowana - nie mówiąc już o jakichkolwiek wyjaśnieniach - o tym, jak i kiedy można by wykonać te prawa.

Elberte przeciwko Łotwie

13 stycznia 2015 roku

Sprawa dotyczyła usunięcia tkanki z ciała zmarłego męża skarżącej przez biegłych medycyny sądowej po jego śmierci, bez jej wiedzy lub zgody. Nieznane dla skarżącej, zgodnie z zatwierdzoną przez Państwo umową, tkanki zostały usunięte z ciała męża po jego autopsji i wysłane do firmy farmaceutycznej w Niemczech w celu stworzenia bioimplantów. Dowiedziała się o przebiegu wydarzeń dwa lata po śmierci jej męża, dopiero wówczas, gdy na Łotwie rozpoczęto dochodzenie karne w sprawie zarzutów o nielegalne usuwanie narządów i tkanek ze zwłok na szeroką skalę. Jednak władze krajowe ostatecznie nie wykazały żadnych elementów przestępstwa. Skarżąca zaskarżyła w szczególności, że usunięcie tkanki męża dokonano bez jej uprzedniej zgody. Skarżyła się także na cierpienie emocjonalne, ponieważ pozostawała w stanie niepewności, co do okoliczności usunięcia tkanki od jej męża, jego ciało zostało jej zwrócone po sekcji zwłok i miało związane ze sobą nogi.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) oraz **naruszenia Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji. Trybunał stwierdził w szczególności, że łotewskie prawo dotyczące wymogu zgody na pobranie tkanki było niejasne i nie posiadało odpowiednich zabezpieczeń prawnych przed arbitralnością: chociaż określiło ramy prawne umożliwiające najbliższemu krewnym wyrażenie zgody lub odmowy w związku z pobraniem tkanki, to nie określiło jasno związanego z tym obowiązku lub uznania biegłych w celu uzyskania zgody. W rzeczywistości sposób wykonania prawa krewnych do wyrażania swoich życzeń i zakres obowiązku uzyskania zgody były przedmiotem sporu między samymi władzami krajowymi. Trybunał stwierdził ponadto, że skarżąca musiała zmierzyć się z długim okresem niepewności i niepokoju dotyczącego charakteru, sposobu i celu pobrania tkanki z ciała męża, podkreślając, że w specjalnej dziedzinie przeszczepiania narządów i tkanek, ciało ludzkie musiało być traktowane z szacunkiem nawet po śmierci.

Polat przeciwko Austrii

20 lipca 2021 roku

Syn skarżącej został urodzony przedwcześnie i zmarł dwa dni później. Ponieważ zdiagnozowano u niego rzadką chorobę, opiekujący się nim lekarze zdecydowali, iż w celu doprecyzowania diagnozy konieczne będzie przeprowadzenie autopsji. Skarżąca razem z mężem odmówiła tego z powodów religijnych i wyjaśniła, że chce pochować syna zgodnie

z obrządkiem muzułmańskim, który wymaga aby ciało zmarłego pozostało w możliwie nienaruszonym stanie. Pomimo sprzeciwu, autopsja została przeprowadzona, a organy wewnętrzne dziecka zostały praktycznie całkowicie usunięte. Skarżąca, której nie poinformowano o zakresie autopsji, zdała sobie z niego sprawę dopiero w trakcie pogrzebu dziecka w Turcji, który w efekcie musiał zostać odwołany. Skarżąca nieskutecznie wносиła pozwy cywilne o odszkodowanie.

Trybunał uznał, iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 9** (Wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji stwierdzając, że pomimo szerokiego marginesu uznania przypadającego władzom krajowym, w niniejszej sprawie nie wyważyły one sprawiedliwie sprzecznych interesów stron, ani poprzez pogodzenie wymagań ochrony zdrowia publicznego w najwyższym stopniu z prawem do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, ani przez uwzględnienie dobra skarżącej w formie pochowania jej syna zgodnie z jej wyznaniem. Trybunał uznał również, iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając iż zachowanie personelu szpitalnego wobec skarżącej w sposób oczywisty pozbawione było staranności i rozwagi wymaganych w tych okolicznościach. Dodatkowo, podczas gdy opinie ekspertów jednogłośnie świadczyły, iż decyzja o przeprowadzeniu autopsji była uzasadniona, aby być w stanie doprecyzować diagnozę, żadna z nich nie wskazywała na konieczność zachowania organów do jakichkolwiek celów na kilka tygodni lub miesięcy.

Skargi w trakcie rozpatrywania

Sablina i Inni przeciwko Rosji (nr 4460/16)¹²

Skarga zakomunikowana Rządowi Rosji w dniu 21 września 2016 roku

Skarżący zarzucili w szczególności, że odmówiono im możliwości wyrażenia ich opinii na temat pobrania organów z ciała jednego z ich krewnych. Twierdzą ponadto, że przepisy rosyjskie dotyczące przeszczepiania organów są niejednoznaczne i nie zapewniają wystarczającej ochrony przed arbitralnością.

Trybunał powiadomił Rząd rosyjski o skardze i zadał pytania stronom na podstawie Artykułu 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) i 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Podanie informacji medycznej do wiadomości publicznej

Open Door i Dublin Well Woman przeciwko Irlandii

29 października 1992 roku

Skarżącymi były dwie irlandzkie firmy, które zarzuciły uniemożliwienie im przez sądowy nakaz, udzielanie ciężarnym kobietom informacji na temat aborcji za granicą.

Trybunał orzekł, że **nastąpiło naruszenie Artykułu 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji. Stwierdził, że ograniczenie nałożone na skarżących stworzyło ryzyko dla zdrowia kobiet, które nie miały środków lub wiedzy, aby szukać oraz korzystać z alternatywnych środków pozyskania informacji o aborcji. Dodatkowo, zważywszy, że takie informacje były gdzie indziej dostępne oraz że kobiety w Irlandii mogły, co do zasady podróżować do Wielkiej Brytanii w celu dokonania aborcji, ograniczenia były w dużym stopniu nieskuteczne.

Women on Waves i Inni przeciwko Portugalii

3 lutego 2009 roku

Niniejsza sprawa dotyczy decyzji władz Portugalii w sprawie zakazu wpłynięcia na portugalskie wody terytorialne statku *Borndiep*, który został wycarterowany w celu zorganizowania działań promujących legalizację aborcji. Skarżące stowarzyszenia skarżyły się, że ten zakaz ich działalności naruszył ich prawo do przekazywania swoich idei bez ingerencji.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **naruszenie Artykułu 10** (wolności wyrażania opinii) Konwencji, stwierdzając, że ingerencja władz portugalskich była nieproporcjonalna w stosunku do zamierzonych celów. Trybunał zauważył w szczególności, że władze

¹²Dnia 16 września 2022 roku Federacja Rosyjska przestała być Stroną Konwencji.

portugalskie, chcąc zapobiec nieuporządkowaniu i chronić zdrowie, mogłyby zastosować inne środków, które w mniejszym stopniu ograniczyłyby prawa skarżących stowarzyszeń, takie jak przejmowanie leków na pokładzie. Podkreślił również odstraszący wpływ na wolność wyrażania opinii w ogóle tak radykalnego aktu, jak wysyłanie okrętu wojennego.

Zwrot kosztów leczenia

Nitecki przeciwko Polsce

21 marca 2002 roku (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżący, który cierpiał na bardzo rzadką i śmiertelną chorobę, twierdził, że nie posiadał środków na opłacenie kosztów leczenia medycznego. Przed Trybunałem zaskarżył odmowę władz, co do zwrotu pełnego kosztu jego leczenia (w ramach ogólnego systemu ubezpieczenia chorobowego pokryto jedynie 70 procent kosztów).

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (w sposób oczywisty nieuzasadnioną). Podczas gdy sporna kwestia mogła powstać w związku z Artykułem 2 (prawo do życia) Konwencji, w którym wykazano, że władze Układającego się Państwa narażają życie jednostki na niebezpieczeństwo przez odmowę opieki zdrowotnej, którą zobowiązały się udostępnić ogólnie ludności, Trybunał stwierdził, że w sprawie skarżącego nie miało to miejsca.

Panaitecu przeciwko Rumunii

10 kwietnia 2012 roku

Skarżący zarzucił w szczególności, że władze cynicznie i obraźliwie odmówiły wykonania prawomocnych orzeczeń sądowych uznających prawo jego ojca do odpowiedniej bezpłatnej opieki medycznej i że narażiło to jego życie.

Trybunał orzekł, że nastąpiło **proceduralne naruszenie Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji z uwagi na to, iż władze rumuńskie nie zapewniły ojcu skarżącego konkretnych leków przeciwnowotworowych, których potrzebował za darmo, zgodnie z wyrokami krajowych sądów.

Prawo do wyrażenia świadomej zgody

Reyes Jimenez przeciwko Hiszpanii

8 marca 2022 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła poważnego pogorszenia się stanu fizycznego i neurologicznego skarżącego, który w czasie odpowiednim dla przedmiotu sprawy był niepełnoletnim, w stanie całkowitej zależności, niepełnosprawnym na skutek trzech operacji, którym poddał się w celu usunięcia nowotworu mózgu. Przed Trybunałem skarżący, reprezentowany przez swojego ojca, zarzucał niedociągnięcia co do wymogu wyrażenia pisemnej, świadomej zgody przy jednej ze wspomnianych operacji.

Trybunał orzekł, iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji za sprawą ingerencji w prywatne życie skarżącego, uznając iż system prawa krajowego nie zapewnił odpowiedniej odpowiedzi na pytanie czy rodzice skarżącego wyrazili faktycznie, w zgodzie z obowiązującym prawem krajowym, świadomą zgodę na każdą z poszczególnych operacji. Trybunał doszedł do wniosku, iż wyroki krajowe orzeczone przez sądy krajowe, Wyższy Sąd Sprawiedliwości w Murcji, aż do Sądu Najwyższego Hiszpanii, nie zapewniły żadnej adekwatnej odpowiedzi na wymóg prawa hiszpańskiego do uzyskania pisemnej zgody w sprawach takich jak niniejsza. Trybunał zauważył również, iż podczas gdy Konwencja nie wymagała w żaden sposób wyrażenia takowej świadomej zgody w sposób pisemny, jeśli została ona wyrażona w sposób jednoznaczny, prawo Hiszpanii faktycznie wymagało zachowania formy pisemnej. W niniejszej sprawie, Trybunał uznał iż sądy nie wytłumaczyły w wyczerpujący sposób dlaczego uchybienie pozyskania pisemnej zgody nie naruszało praw skarżącego.

Mayboroda przeciwko Ukrainie

13 kwietnia 2023 roku

Skarżąca zarzucała, iż w marcu 2000 roku, bez jej zgody czy nawet wiedzy, usunięto jej nerkę w trakcie nagłej operacji ratowania życia z powodu krwotoku wewnętrznego. Operacja została przeprowadzona w publicznym szpitalu - Rejonowym Szpitalu Klinicznym we Lwowie. Kilka miesięcy później, skarżąca dowiedziała się z anonimowej rozmowy telefonicznej, że jej lewą nerkę "skradziono". W toku oficjalnego śledztwa stwierdzono, że nerka skarżącej została usunięta w celu ratowania jej życia, jednak wytoczony przez nią proces cywilny doprowadził do zasądzenia na jej rzecz odszkodowania od odpowiedzialnego lekarza.

Trybunał orzekł iż **nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do nieochronienia prawa skarżącej do wyrażenia świadomej zgody. Stwierdził w szczególności, iż władze nie zbadały, czy zaistniała możliwość uzyskania zgody na usunięcie nerki, czy to od skarżącej przed operacją, czy od krewnych skarżącej w jej trakcie, natomiast Państwo nie ustanowiło odpowiednich ram prawnych aby ochronić prawo skarżącej do wyrażenia świadomej zgody. Trybunał uznał jednak **za niedopuszczalną** skargę, jakoby władze nie ochroniły skarżącej przed utajnieniem przed nią informacji przez jej lekarzy, zadowolając się sposobem w jaki tą kwestię zaadresowały sądy krajowe.

Śledzenie osoby ubezpieczonej przez detektywów zatrudnionych przez prywatne towarzystwo ubezpieczeniowe

Mehmedovic przeciwko Szwajcarii

11 grudnia 2018 roku (decyzja o dopuszczalności)

Niniejsza sprawa dotyczyła śledzenia osoby ubezpieczonej (pierwszego ze skarżących) i pośrednio jego żony, w miejscach publicznych, przez detektywów z firmy ubezpieczeniowej, w celu ustalenia czy roszczenie skarżącego o wypłacenie ubezpieczenia, wniesione przez niego po doznanym wypadku, było uzasadnione.

Trybunał uznał skargę **za niedopuszczalną**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną. Przede wszystkim zaznaczył, że dochodzenie firmy ubezpieczeniowej, przeprowadzane w miejscu publicznym i ograniczające się jedynie do oceny stopnia mobilności pierwszego ze skarżących, były skierowane wyłącznie na ochronę praw majątkowych ubezpieczyciela. W związku z tym Trybunał uznał, iż sądy krajowe stwierdziły, że ubezpieczyciel miał nadrzędny interes wobec skarżącego, co oznaczało, że ingerencja w prawa podmiotowe skarżącego była zgodna z prawem. Po drugie, Trybunał zaznaczył, iż nieliczne informacje dotyczące drugiej skarżącej, zebrane przy okazji, niebędące istotne dla śledztwa, nie stanowiły w żadnym razie systematycznego czy permanentnego pozyskiwania informacji. W opinii Trybunału, nie nastąpiła więc ingerencja w prywatne życie skarżącego.

Terapeutyczne zastosowanie marihuany

A.M. i A.K. przeciwko Węgrom (skargi nr 21320/15 i 35837/15)

4 kwietnia 2017 roku (decyzja o dopuszczalności)

Skarżący, cierpiący na poważne schorzenia, których negatywne skutki mogły, jak twierdzili, zostać złagodzone przez leki na bazie konopi, skarżyli się w związku z Artykułem 8 Konwencji, iż prawu krajowemu umożliwiającemu wnioskowanie o indywidualną zgodę na sprowadzenie tego typu leków brakowało pewności prawnej¹³.

Trybunał uznał skargę **za niedopuszczalną**, jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną, stwierdzając iż nie mógł on wywieść, że istniejący w prawie węgierskim środek był niemożliwy do wykorzystania, nieprzewidywalny w skutkach, bądź sformułowany w taki sposób, że powodowałby on efekt mrozący na lekarzach chcących przepisać lekarstwa tego

¹³ Obrót lekami na bazie konopi nie był dozwolony, a posiadanie i używanie marihuany pozostawało nielegalne. Jednakowoż, w świetle prawa krajowego, osoba chcąca skorzystać z leku, którym obrót był zakazany mogła wnieść – na podstawie recepty wydanej przez lekarza – o indywidualne pozwolenie na sprowadzenie go.

typu. Zauważył w szczególności, iż skarżący nie wykazali aby ich lekarze, bądź inny personel medyczny, byli zdania, że schorzenia skarżących wymagały, bądź mogły być leczone lekami na bazie konopi. Skarżący nie wskazali również, czy kiedykolwiek konsultowali ze swoimi lekarzami leczenie z użyciem leków na bazie konopi, bądź czy wykorzystanie takiej terapii zostało im odmówione. Nie przedstawili także niczego co wskazywałoby, że którykolwiek z nich kiedykolwiek starał się wykorzystać środek prawny dostępny na Węgrzech w celu legalnego pozyskania tego typu leków. Ponadto, nie przedstawiono żadnych dowodów na to, żeby jakkolwiek lekarz był na Węgrzech ścigany za przepisanie leków na bazie konopi, lub odmówił wystawienia takiej recepty ze strachu przed byciem ściganym.

Zob. także: [Á.R. przeciwko Węgrom \(skarga nr 20440/15\)](#), wyrok (Komitetu) z dnia 17 października 2017 roku.

Thörn przeciwko Szwecji

1 września 2022 roku

Niniejsza sprawa dotyczyła skazania i nałożenia kary grzywny na skarżącego, za posiadanie marihuany. Skarżący obstawał, iż przyjmował narkotyk w celu uśmierzenia bólu, jednak nie posiadał recepty w tym celu. Od 1994 roku skarżący korzystał z wózka inwalidzkiego po tym jak w wypadku drogowym złamał sobie kark, co w następnych latach skutkowało wieloma problemami związanymi z bólem. W czasie skazania skarżącego medyczna marihuana była dostępna w Szwecji, zazwyczaj w celu leczenia stwardnienia rozsianego.

Trybunał uznał, iż w niniejszej sprawie **nie nastąpiło naruszenie Artykułu 8** (Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając ogólnie, iż władze Szwecji zadziałały w granicach swojego uznania ("marginesie uznania"), starając się znaleźć równowagę pomiędzy interesem skarżącego w posiadaniu środków na uśmierzenie bólu, a interesem powszechnym sprawowania kontroli nad narkotykami i lekami. Trybunał stwierdził w szczególności, iż uznawanie skazania skarżącego i nałożenie na niego grzywny w wysokości około 520 euro za ingerencję w jego prawo do poszanowania jego życia prywatnego było ustanowione praktyką Trybunału, oraz że działania skarżącego miały mu pomóc w lepszym codziennym funkcjonowaniu. W kwestii tego, czy taka ingerencja była "konieczna w demokratycznym społeczeństwie", Trybunał podkreślił, iż niniejsza sprawa nie dotyczyła ani legalności produkowania ani legalności konsumpcji marihuany, lecz tego, czy niezwolnienie skarżącego z odpowiedzialności karnej w tej sprawie nie stanowiło naruszenia jego prawa do poszanowania jego życia prywatnego. Sąd Najwyższy Szwecji stwierdził, że nawet gdyby skarżący działał z konieczności, a jego czyny nie stwarzały zagrożenia dla innych, to czyny te musiałyby mimo tego zostać uznane za nieusprawiedliwione w świetle prawa. Indywidualne okoliczności skarżącego zostały rzeczywiście wzięte pod uwagę jedynie przy jego skazywaniu. Trybunał zaznaczył na koniec, iż nie otrzymał żadnych informacji na temat konkretnego wpływu kary na skarżącego, oraz że sądy krajowe zezwoliły w 2017 roku na przepisanie skarżącemu leku na bazie konopi, jeszcze w trakcie trwania postępowania karnego w jego sprawie.

Kontakt z mediami:

Tel.: +33 (0) 3 90 21 42 08